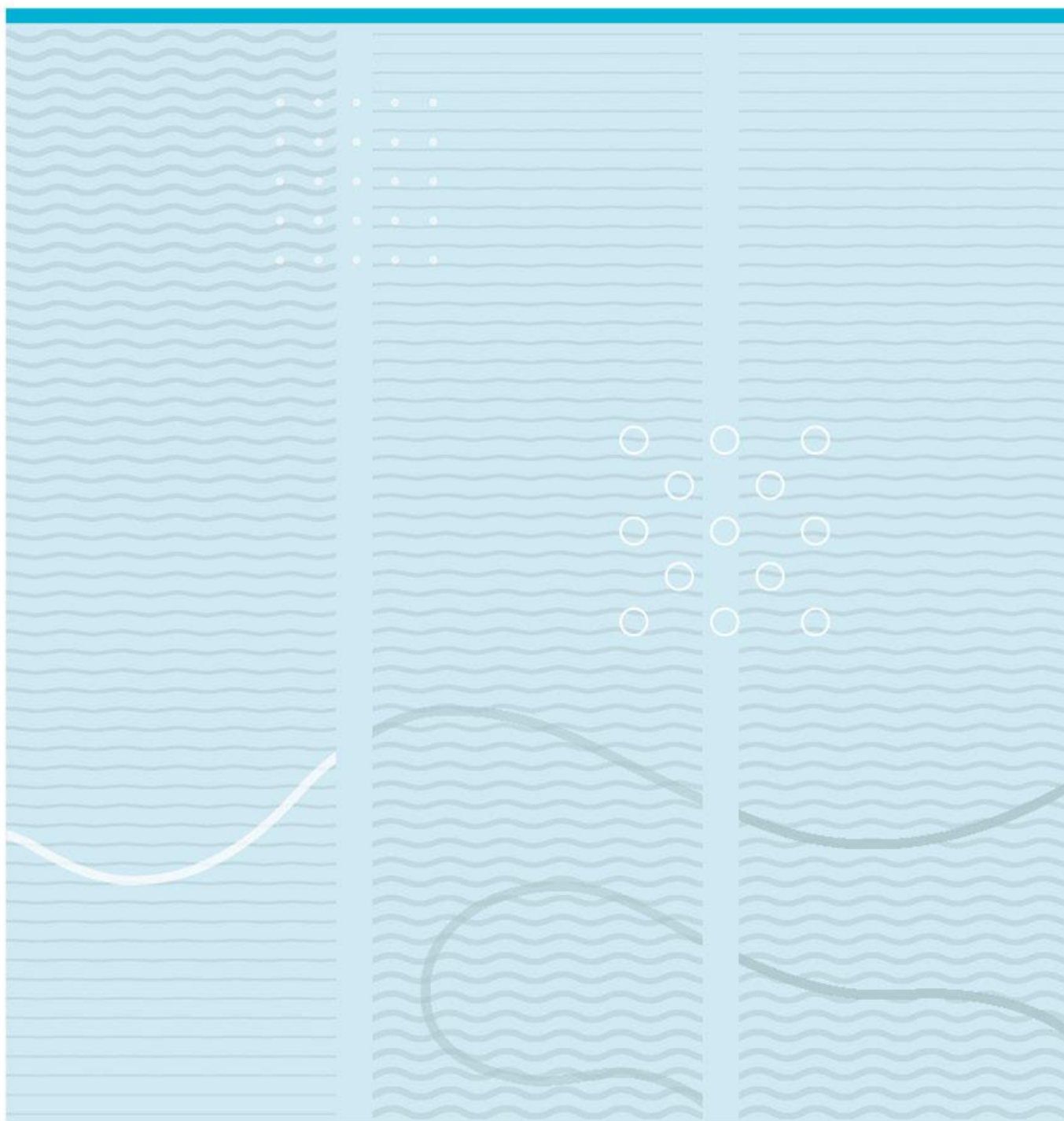

Lasse Henrik Klever Liabø

Casestudie av Odd Ballklubb sin talentutviklings virksomhet

Universitetet i Sørøst-Norge
Fakultet for Humaniora Idretts- og utdannings vitenskap
Institutt for IFiK
Postboks 235
3603 Kongsberg

<http://www.usn.no>

© 2018 Lasse Henrik Klever Liabø

Denne avhandlingen representerer 120 studiepoeng

Sammendrag

I denne masteroppgaven redegjør jeg for hvilke synspunkter og perspektiver som ligger til grunn for Odd sitt arbeid med talentutvikling. Jeg har anvendt en holistisk økologisk tilnærming i en kvalitativ casestudie angående utviklingsmiljøet i ungdomsavdelingen til Odd Ballklubb. Tilnærmingen gjør det mulig å søke og avdekke komponenter som enten påvirker utøveren eller sees på som miljømessige suksessfaktorer. Talentutvikling blir sett på som en viktig faktor for suksess (De Bosscher, De Knop, Van Bottenburg & Shibli, 2006). På bakgrunn av dette velger flere og flere klubber å prioritere talentutvikling. Tidligere forskning på talentutvikling er påvirket av stor uenighet om hvilke faktorer som forutsier fremtidig suksess. I lys av manglende presisjon på idrettslige suksesskriterier, vil den holistiske økologiske tilnærmingen fremme en mer helhetlig måte å drive med talentutvikling.

Gjennom dokumentanalyse av strategiplan, intervjuer og observasjoner av klubbens trenere har jeg forsøkt å belyse hvordan klubben teoretisk og praktisk arbeider med talentutvikling. Funnene i studien viser at Odd arbeider strukturert med å skape et omsorgsfullt og utviklende miljø med gode relasjoner til relevante personer og domener. Gjennom et godt samarbeid med skole, trener, foreldre, jobber Odd for at spilleren skal ha et omsorgsfullt utviklingsmiljø. Miljøet skal ta vare på spilleren samtidig som det gis mulighet til utvikling i eget tempo. Odd anerkjenner at spillerne har ulike medfødte egenskaper og ferdigheter, men ser på dette som mindre viktig. Derimot prioriteres innsats og hardt som en avgjørende suksessfaktor. Kombinert med et langsiktig utviklingsfokus ønsker klubben å utvikle spillere som har rette idrettslige- og mentale ferdigheter for å klare seg på Norges toppnivå. Odd velger å trene spillernes mentale ferdigheter på lik linje som tekniske- og taktiske ferdigheter. Gjennom eierskap til egen utvikling skal spilleren selv være ansvarlig egen utvikling både som menneske og fotballspiller.

Forord

Selv om arbeidet med denne oppgaven har vært tidskrevende og utfordrende, sitter jeg igjen med positive opplevelser og mye god læring. Gjennom 5 år på Universitetet i sør-øst Norge har jeg opparbeidet meg kunnskaper og ferdigheter som jeg tar med videre. Jeg har vært så heldig å ha blitt kjent med mange flotte mennesker i denne perioden. Fantastiske lærere og medelever har bidratt til at jeg ser tilbake på tiden som student med positive minner. Gjennom arbeidet med denne oppgaven har jeg hatt noen fantastiske støttespillere, uten dere ville oppgaven aldri blitt ferdig.

Takk til min veileder Liv Hemmestad for dine tilbakemeldinger og kunnskaper. Din hjelp har bidratt med å strukturere oppgaven på en slik måte jeg aldri hadde klart uten dine kunnskaper og ferdigheter. Jeg takker for din evne til å til å hjelpe når jeg har stått fast, din hjelp har vært uvurderlig.

Takk til biveileder Christian Thue Bjørndal for dine positive bidrag. Uten din faglige kompetanse og akademiske ferdigheter hadde oppgaven aldri blitt ferdig. Du har vært en inspirasjonskilde gjennom hele oppgaven, tusen takk.

Jeg vil også takke alle involverte i Odd. Trenere, ledere, spillere som jeg har møtt underveis i prosjektet. Takk for deres åpenhet, høflighet og positivitet for å bidra i mitt prosjekt. Dere har opptrådt på en profesjonell og minneverdig måte. Fra min tid i Odd tar jeg med meg positive opplevelser og et godt nettverk.

Til slutt vil jeg takke den viktigste bidragsyteren i prosjektet. Min kjæreste og samboer Mina Solheim. Takk for at du har latt meg jobbe sene kvelder og helger, samtidig som du har passet hundene Odin og Luna mens jeg har fokusert på oppgaven. Din hjelp har hvert ubeskrivelig og fantastisk. Uten deg hadde jeg verken fullført denne masteroppgaven eller min utdanning på universitetet. Takk for at du er perfekt.

Bø, mai 2018

Lasse Liabø

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	4
Forord	6
1 innledning	9
2.0 Tidligere forskning	11
2.1 Medfødt talent – Biologisk perspektiver på talentutvikling	12
2.2 Trenbart talent – individuelle psykologiske perspektiver på talentutvikling.....	12
2.3 Talent som en funksjon av miljøet – økologisk perspektiver på talentutvikling.....	14
3.0 Teoretisk Rammeverk - Talenutviklingsmiljø modellen	16
3.1 Miljøsuksess modellen	19
3.2 Telemarksmodellen	23
4.0 Metode	25
4.1 Casestudie.....	26
4.2 Kontekst og utvalg	28
4.3 Datainnsamling	30
4.4 Min forskerrolle	33
4.5 Dataanalyse.....	34
5.0 Resultat og diskusjon.....	37
5.1 Talentutviklingsmiljø Modellen	38
5.1.1 Mikronivå – idrettslig domenet.....	39
5.1.2 Mikronivå – ikke idrettslig domenet	44
5.1.3 Makronivået idrettslig- og ikke-idrettslig domenet	48
5.2 Miljøsuksess modellen	53
5.2.1 Forutsetninger.....	54
5.2.2 De daglige rutinene	56
5.2.3 Individuell utvikling og prestasjon.....	59
5.2.4 Lagets prestasjoner	61
5.2.5 Odd Kulturen	63
6.0 Oppsummering.....	67
7.0 Litteratur.....	69
8.0 Vedlegg.....	79

1 innledning

Hvordan utvikle fotballspillere? Er det mulig for en lokal gutt å bli like god som noen av verdens beste fotballspillere, hvis mulig hvilke komponenter ligger til grunn for den positive utviklingen. Dagens arbeid med talentutvikling er et stadig økende tema og arbeidet har de siste årene blitt mer og mer akademisk (Tranckle & Cushion, 2006). Med en slik akademisk nysgjerrighet, har strukturert arbeid med talentutvikling vist seg å være essensielt for idrettslig suksess (De Bosscher m.fl, 2006). Med slik interesse for talentutvikling velger stadig flere og flere klubber å utvikle egne talentutviklingsprosesser, for å utvikle så mange toppidrettsutøvere som mulig. Diskusjonen om hvilke ferdigheter og egenskaper spillerne burde ha for å lykkes er hyppig diskutert og forskere har ennå ikke kommet til enighet om hva som må til for å lykkes (Williams & Reilley, 2000).

Perspektivene på talentutvikling er som sagt mange og forholdet mellom de ulike faktorene er flytende i forhold til individet. Ericsson (et.al. 1993) og Haugaasen & Jordet (2012) mener på deres side at faktorer som tidlig spesialisering, spesifikk, strukturert og målrettet trening er veien mot suksess. Hvor Ericsson (et.al. 1993; 1996) spesifiserer kvalitet- og treningsmengde som avgjørende for individuell suksess, med 10 000 timers regelen som førende. Mens andre forskere er mer opptatt av det lekende og utforskende som påvirkende for fremtidig utvikling (Coté, 1999). Hvor allsidighet og variasjon, er faktorer for individuell utvikling. Forskere er også innom temaet mentale ferdigheter, hvor eierskap og ansvarliggjøring fremheves som viktig for suksess i en resultatorientert bransje (Henriksen, 2010a;2010b).

Talentutvikling blir også påvirket av forutsetninger og kulturelle betingelser. Fasiliteter, ressurser, økonomi, idrettskultur er alle faktorer som vil påvirke arbeidet med talentutvikling (Gulbin et.al. 2013; Alfermann et al, 2009). Veien til ekspert nivå vil dermed så forskjellige ut, ut ifra hvilken kultur man befinner seg i. Dette tydeliggjøres i to forskjellige utviklingskulturer i eksempelvis Brazil og England. Hvor i England vil den vanlige veien for talentutvikling være påvirket av akademier, hvor spillerne er helt nede i 5-6 års alderen.

Hvor tidlig spesialisering og strukturerte treninger er i fokus. Mens i Brazil vil du ha en løsere struktur, hvor fotballspillet er mer preget av fasilitetene og kulturelle forutsetninger. Den

engelske tradisjonelle fotballen, vil i Brazil fremstå mer som gate fotball, Beach fotball eller futsal (Araújo et, al. 2012).

For å skape et mer nyansert bilde på talentutvikling fremmer Henriksen (2011) en holistisk økologisk tilnærming. Her er fokuset på miljøet og hvordan det underbygger til talentutvikling i idrett (Henriksen, 2011). Studier på suksessfulle talentutviklingsmiljø er ettertraktet da det er for mange kontrollerte laboratorie studier (Haugaasen & Jordet, 2012). Det kreves flere langsgående og felt baserte studier angående talentutvikling. I toppidrettsfeltet finnes det miljøer med ulik historikk når det kommer til å utvikle suksessfulle idrettsutøvere. Hva suksess er kan sees på som et snev av tilfeldigheter, eller som er resultat av grundig arbeid og en langsiktig strategisk utviklingsfilosofi. Ved å akseptere suksess som sistnevnte, vil felt-baserte studier produsere kunnskap om hva som kjennetegner suksessfulle talentutviklingsmiljøer.

I neste del av oppgaven kommer jeg til å fokusere på det teoretiske innholdet og forklare hvilket teoretisk rammeverk jeg har brukt i studien. Jeg vil først presentere tidligere forskning på talentutvikling, herunder om vi best kan forstå talent som medfødt, trenbart eller som et resultat av miljøet.

Etter dette vil jeg presentere det teoretiske rammeverket for studien. Her beskriver jeg de to konseptuelle modellene, Talentutviklingsmiljø- og miljøsuksess modellen (Henriksen, 2010a), som ligger til grunn for studien. Når man skal undersøke hvordan spillerutvikling foregår i en klubb eller et lag foreslår Henriksen (2011) at man burde se på selve utviklingsmiljøet som spilleren befinner seg i. Skal vi forstå talentutvikling må vi heve blikket vekk fra individet og flytte fokuset over miljøet (Henriksen. 2011).

Etter det teoretiske kapitlet presenterer jeg min metodiske tilnærming, hvor jeg begrunner valg av metodiske verktøy. Til slutt vil jeg fremlegge og drøfte mine resultater av casestudien. Her drøfter jeg prosjektets empiri opp imot relevant teori. Oppgaven avsluttes med en oppsummering hvor jeg fremlegger hovedelementene av min forskningsprosess.

2.0 Tidligere forskning

Selv om talentbegrepet ofte brukes i litteraturen, er de ulike meningene det tillegges ofte brede og upresise (Reilly, Williams, Neville & Franks. 2000) og uenigheten er stor om hva som skal til for å nå ekspertise på et gitt felt eller område (Howe, Davidson & Sloboda. 1998). Uenigheten om talent og ekspertise kan sees i lys av "arv og miljø" debatten, hvor talent kan forstås på som noe en "har", hvor ferdighetene og potensiale for å nå ekspertise er medfødt. Eller noe en utøver "er", som er resultat av langvarig trening (Tranckle & Cushion. (2012)

Hvilken tilnærming man har til spillerutvikling avhenger blant annet av hvilket syn man har på "arv og miljø" debatten. Talentforskning som tar utgangspunkt i arv fokuserer på hvordan medfødte egenskaper er assosiert med prestasjon, mens talentforskning som tar utgangspunkt i miljø fokuserer på hvordan ferdigheter tilegnes gjennom langsiktig, spesifikk og målrettet trening. Forskningsfeltet om talent og ekspertise har utviklet seg i tre ulike retninger (Feltovich, Prietula, & Ericsson. 2006). Den første fasen rundt forskningsfeltet talentutvikling fokuserte på medfødte egenskaper og gener, i det Henriksen (2011) refererer til som biologisk perspektiv. Den neste fasen fokuserte på det psykologiske perspektivet og fremhevet viktigheten av innsats, kompetanse og tilegnede ferdigheter gjennom trening, som avgjørende for ekspertise og suksess. Mens den tredje fasen fokuserer på miljøets viktighet, sosiale relasjoner og kulturelle faktorer. For å enklere belyse de ulike retningene i forskningsfeltet om talentutvikling velger jeg å kategorisere tilnærmingene i tre hovedgrupper. Kategoriseringen er gjort ut ifra det Henriksen (2011) beskriver som *talent i forskjellige paradigmer*. De to første fasene vil ha en kobling til "arv og miljø", mens den nyeste fasen vil ha en holistisk og økologisk tilnærming.

Tabell 1 Ulike paradigmer innenfor arbeid med talentutvikling. Henriksen, 2011. s. 38

Talent i forskjellige paradigmer		
Talentspotting det økologiske paradigmet	Talentutvikling det Psykologiske paradigmet	Talentmiljøer det økologiske paradigmet
Kunsten at finne den rette utøver	Kunsten at dosere og tilrettelegge trening	Kunsten at skabe gode talentudviklingsmiljøer
Fokus på medfødt potensiela	Fokus på treningsmengde og indhold	Fokus på alle den unge udøvers relationer både i og udenfor sporten
Selvoppyllende profeti	Ungdomsresultater som indikator for god talentsudvikling	Produktion af senioreliteudøvere som indikator for god talentudvikling

2.1 Medfødt talent – Biologisk perspektiver på talentutvikling

Tidlig forskning på talent og ekspertise fokuserte på et medfødt potensial og arvelige ferdigheter, hvor ferdighetene blir sett på som en naturlig gave (Howe et al. 1998; Tranckle & Cushion, 2006). Sir Francis Galton var en ledende forsker på området, og mente å vise at talent beror på medfødte ferdigheter eller en naturlig gave. Disse gavene kan, ifølge Tranckle & Cushion (2006), bidra til idrettsspesifikk prestasjon i ung alder. Med et slikt syn vil også fremtidig suksess være forutbestemt da utøveren har det eller ikke har det (Abbot & Collins, 2004).

En slik tilnærming til talent og ekspertise som medfødte ferdigheter kun forbeholdt en minoritet, gir mulighet til å predikere fremtidigs suksess på et tidlig tidspunkt (Gagne, 2000). Ved å observere suksessfulle utøvere i ung alder for så å plukke dem ut tidlig med antakelser om talent som medfødt og arvelig, vil være strategisk og økonomisk. Ved slik selektering oppnår man en hensiktsmessig bruk av økonomiske ressurser, da det er dyrere å kjøpe utøvere som er profesjonelle i voksen alder. Gitt at det er forutbestemt at den talentfulle utøveren kommer til å lykkes, konsentreres innsatsen og ressursbruken mot dem som faktisk kan komme til nå toppen. På denne måten vil man få en enklere selektering og talentidentifisering. I tillegg vil utøverne kunne bli sterkere motivert ved å bli plukket ut tidlig, samtidig som man minsker muligheten for at utøveren spesialiserer seg i annen idrett (Hohmann & Seidel, 2003).

2.2 Trenbart talent – individuelle psykologiske perspektiver på talentutvikling

Et fokus som utelukkende berodde på at talent og ekspertise var noe medfødt og arvelig, ble deretter avløst av et større fokus på viktigheten av trening og tilegnet erfaring i utvikling mot ekspertise. Denne retningen sprang ut i fra 1960-tallets perspektiver innenfor psykologi og kognitiv vitenskap, hvor man utfordret den dominerende forståelsen av medfødte ferdigheter som dominerende for idrettslig utvikling (Feltovitch et al, 2006). Essensen fra denne forskningsretningen er tydelig: kvalitetstrening gjennom flere år er nøkkelen for idrettslig utvikling og suksess (Côte, Baker, & Abernethy, 2007; Ericsson, Krampe, & Tesch-Römer, 1993). Det er antall treningstimer og type trening som er mest avgjørende for

ekspertise, fremfor medfødte disposisjoner. Ericssons (et al, 1993) teori om fokusert trening er den mest dominerende teorien på feltet.

Ericssons (et al, 1993) teori handler om strukturert, målrettet og spesifikk trening, med et overordnet mål om prestasjonsutvikling (Ericsson et.al. 1993). Denne treningsformen inneholder spesifikke øvelser som sakte skal etablere ferdigheter som gjør at utøveren utvikler seg mot et stadig høyere prestasjonsnivå. Treningsformen er forskjellig fra tilfeldig lek og andre aktivitetsformer, da den omhandler spesifikk og målrettet trening. Innholdet i treningsformen omhandlet blant annet høy mengde repetisjon og direkte feedback.

Ericsons (et.al. 1993) forskning fokuserte på studier av sjakkspillere og musikere, men rammeverket har senere blitt brukt i idrettsforskning (Ford, Ward, Hodges, & Williams, 2009; Baker, 2003). Studiene fremhever en sterk kobling av antall timer med fokusert trening rettet mot utøverens prestasjonsnivå, hvor antallet timer med høykvalitets trening er det som primært skiller mellom ulike prestasjonsnivåer (Hodges & Starkes, 1996). Ericsson (et.al. 1993) påpeker også at de som starter tidlig vil ha et forsprang på de som startet senere. Ergo vil tidlig spesialisering og nok timer med fokusert trening være en fordel for å nå ekspertise. Denne investeringen i mengden timer av fokusert trening krever at utøveren må være motivert og villig til å overvinne utfordringer i forhold til innsats, ressurser og motivasjon (Ryan og Deci, 2000).

Investeringen i antall timer har også kjennetegn etter "10 000" timers regelen (Simon og Chase. 1973), som indikerer hvor mange trenings timer som må ligge til grunn for å utvikle eksepsjonelle ferdigheter, også det Ericsson & Lehman (1996) kaller for ekspertise. Gladwell (2008) fremhever "10 000" timers regelen til Ericsson (1993) som en regel for å nå nivået ekspertise. Teorien sier at det kreves 10 000 timer med trening for å bli en profesjonell utøver.

Côte (et al, 1999; 2007; 2009) har også bidratt med kunnskapsutvikling på feltet som nyanserer et ensidig fokus på tidlig spesialisering. I motsetning til fokusert trening fant Côté (2007) at *fokusert lek* kjennetegnet idrettsaktiviteten til gode utøvere. Resultatene fra Côté (2007) sine studier viser viktigheten for å ha drivet med flere idretter, samt at både glede og motivasjon er en vesentlig del av ferdighetsutvikling i idrett. Fokusert lek kjennetegnes ved aktivitet som har en mindre stram struktur og organisering, er mer selvorganisert, og hvor

fokus er på blant annet glede, motivasjon, sosialisering og utforskning som i eksempelvis løkkefotball og triksing, for å nevne noen. Mye av vektleggingen av deliberate play bygger på en antagelse om hvordan læring kan overføres, fra en idrett til en annen. Antagelsen innebærer at en variasjon i aktivitet kan danne en basis for motoriske og kognitive evner, som senere i utviklingsforløpet skal gjøre det lettere for utøveren å lære seg idrett spesifikke ferdigheter (Côté. et al. 2007).

2.3 Talent som en funksjon av miljøet – økologisk perspektiver på talentutvikling

I motsetning til et fokus på medfødte egenskaper eller tilegnet erfaring, har en tredje retning i talentutviklingsforskningen fokusert på hvordan miljøet og de kulturelle forholdene enten begrenser eller forsterker idrettsutvikling. I dette perspektivet er det de sosiokulturelle forholdene som former utøverens utvikling mot ekspertise. Man har vist at miljøet, sammen med kontekstuelle elementer kan sees på som suksessfaktorer i seg selv (Stambulova, N. 2007; Alfermann et al, 2004; Carlson, R, 1991; Henriksen, 2010a;2010b).

Når man skal undersøke hvordan spillerutvikling foregår i en klubb eller et lag foreslår Henriksen (2011) at man burde se på selve utviklingsmiljøet som spilleren befinner seg i. Skal vi forstå talentutvikling må vi heve blikket vekk fra individet og flytte fokuset over miljøet (Henriksen. 2011). Da forskningsfeltet er relativt nytt mener forskere at det kreves flere studier for å ytterligere belyse miljøets rolle (Henriksen, Stambulova, & Roessler, 2010a; Haugaasen & Jordet, 2012). I tillegg har forskning som omhandler talentutvikling manglet en metode som integrerer både miljø- og individ fokus under samme paraply. Nødvendigheten for å implementere en slik tilnærming har vært enorm, men mangelen på et velfungerende teoretisk rammeverk har manglet. Henriksen (2010a) har fremhevet at en holistisk økologisk tilnærming bidrar med et rammeverk som kan undersøke den gjensidige påvirkningen mellom individ og miljø i studier på talentutvikling i idrett. Med et holistisk og økologisk rammeverk flyttes fokuset vekk fra individet og mer over på selve utviklingsmiljøet. Dette fokuset bidrar til å skape et mer helhetlig utviklingsperspektiv, som kan brukes som en holistisk økologisk forklaring (Henriksen, 2010b; Henriksen, 2010b). Tilnærmingen demper viktigheten av det medfødte potensialet, i tillegg fokuseres det lite på enkeltindivider og ulike treningsformer. Da det er vanskelig å prediktere hvem som til slutt kommer til å lykkes,

mener Henriksen (2008) at man heller burde legge til rette for alle. Alle som vil skal ha like muligheter for utvikling og suksess, uten å møte kontekstuelle eller organisatoriske barrierer.

Henriksens (2011) to arbeidsmodeller er komplementære. Talentutviklingsmiljø- modellen er beskrivende, i den forstand at den beskriver konkrete miljøers struktur og funksjon.

miljøsuksess-modellen er forklarende, i den forstand at den forklarer faktorer som bidrar til miljøets suksess (Henriksen, 2010a). Modellene inneholder de aktuelle premissene som den holistisk og økologiske tilnærmingen vektlegger, en mer helhetlig forståelse på utvikling. På denne måten kan de sees på som det metodiske verktøyet som har manglet for å analysere talentutviklingsmiljøer innenfor det økologiske feltet (Henriksen, 2010a; 2011).

Talentutviklingsmiljø- og miljøsuksess modellen sitt teoretiske fundament er fra Bronfenbrenners (2005) utviklingsmodell, kulturpsykologi og systemteori.

Talentutviklingsmiljø modellen er en idrettsspesifikk tilpasning av Bronfenbrenner (1979; 2005) sin bioøkologiske modell for menneskelig utvikling. Bronfenbrenners økologiske utviklingsmodell tar for seg miljøet hvor ulike faktorer har en direkte eller indirekte påvirkning på et individs utvikling (Bronfenbrenner, 1979, 2005). Urie Bronfenbrenner beskriver ulike miljøfaktorer, samtidig illustrerer gradvis hvilken påvirkning de kan ha for menneskelig utvikling. Illustreringen fremstilles gjennom sirkler som består av 4 forskjellige miljøer (Figur 1). Sirklene i de miljømessige elementene baserer seg på fire nivåer: mikro-, meso-, exo-, og makro nivået. Selv om nivåene er beskrevet del for del, kan de påvirke hverandre direkte eller indirekte. En endring i et av nivåene, vil kunne skape endring i annet nivå som kan påvirke individets utvikling. Hvor Bronfenbrenner påpeker at menneskelig utvikling oppstår gjennom interaksjon mellom en utøver og en kontekst over vedvarende tidsperioder. En tidlig endring vil da påvirke menneskelig utvikling, selv om individet erfarte minimalt med erfaringer i det konkrete miljøet (Bronfenbrenner, 2005). En liten endring på et sted eller nivå i systemet vil potensielt kunne skape en større endring på et annet sted eller nivå.

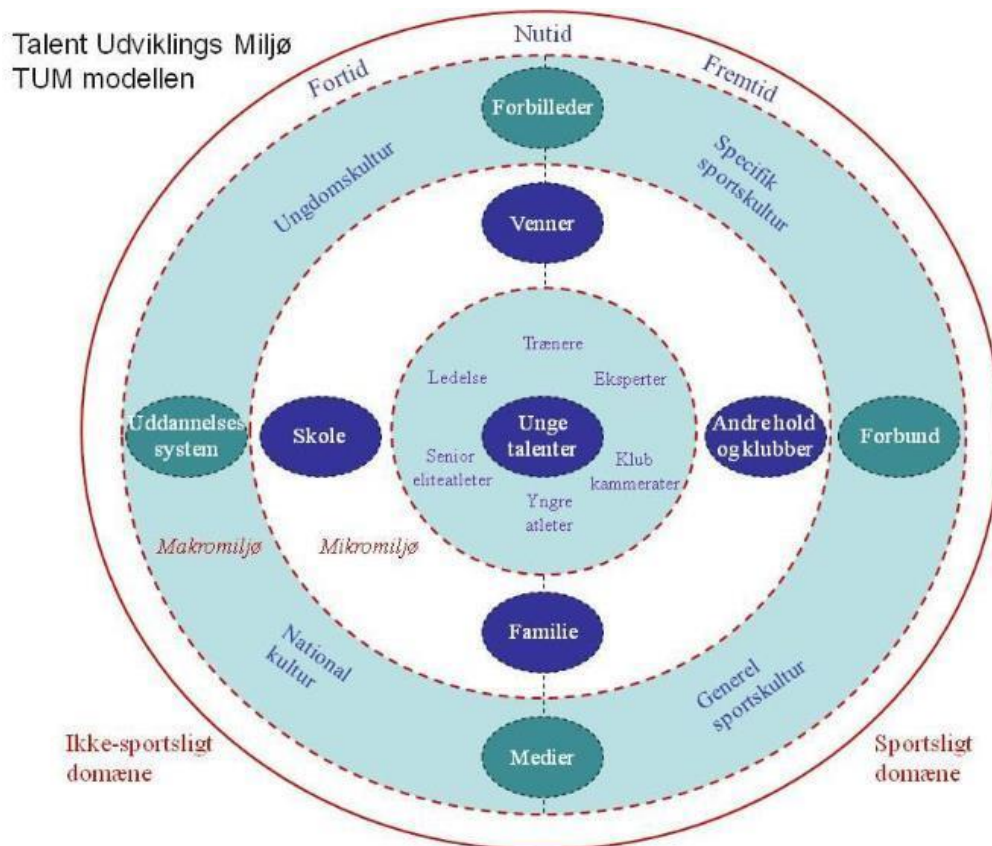
Det er derfor den holistisk-økologiske tilnærmingen krever en spesifikk og helhetlig analyse av et idrettsmiljø i sin helhet. Da min oppgave omhandler talentutvikling i Odd Ballklubb, vil det ikke være representativt å kun forklare det som skjer på feltet, men det vil kreve en

dyper analyse av medvirkende faktorer. Som en forsker må man se enkeltdelene samlet og hvordan de kan påvirke hverandre.

3.0 Teoretisk Rammeverk - Talenutviklingsmiljø modellen

Henriksen (2010a) har utviklet Talentutviklingsmiljø modellen som beskriver strukturer og funksjoner innenfor idrettslige miljøer. Modellen kan sees på som økologisk i den sammenheng at den beskriver et individs utvikling som miljøpåvirket. Den kan også sees på som holistisk da den inkluderer makro- og mikro miljøet, samtidig som den inkluderer utenomsportslige- og sportslige domener. Da modellen både er økologisk og holistisk vil den fungerer utmerket som et metodisk verktøy for å beskrive konkrete miljøer, samtidig som den kan forklare miljømessige faktorerers relasjoner og eventuelle påvirkning på hverandre. Da modellen forklarer de ulike bestanddelenes påvirkningseffekt på en utøvers utvikling, kan den sees i tråd med et økologisk og kulturpsykologisk perspektiv (Bronfenbrenner, 2005; Tudge, 2008)

Figur 1 Talentutviklingsmiljø modellen. Henriksen, 2011. s. 50

Hovedhensikten til talentutviklingsmiljø modellen som et system er å beskrive hvilken påvirkning de ulike elementene kan ha på utøveren i talentutviklingsprosessen. Det er derfor

kategorien lovende unge utøvere er plassert i midten av modellen, omringet av andre elementer. Elementene rundt utøveren er strukturert inn i to områder: et mikro- og makro nivå, og et sportslig- og ikke sportslig domene. Samtidig tidsdimensjonen er ivaretatt med fortid, nåtid og fremtid (Henriksen, Stambulova & Roessler, 2010b).

Mikronivået er arenaen hvor utøveren opererer på i daglig basis, hvor interaksjon og kommunikasjon mest sannsynlig påvirker vedkommendes handlinger. Her finner vi familie, venner, skole – og idrettsarenaen. Det idrettslige domenet vil inneholde andre utøvere, trenere, coacher, lagledere osv. Mens i det ikke-sportslige domenet vil vi ha bestanddeler som kan påvirke utvikling uten at det direkte handler om idrett. Eksempelvis klassekamerater og lærere. Tidligere forskning har vist at trenere og lærere har en tydelig innvirkning på en utøvers idrettslige utvikling (Wolfenden & Holt, 2005; Côté, 1999).

Trenerens påvirkningskraft er spesielt viktig da treneren direkte påvirker utøveren gjennom teoretisk- eller praktisk læring (Gould, Dieffenback, & Moffett, 2002). Treneren vil ha en fremtredende rolle og fremstå som en idrett spesifikk påvirkning da han inneholder spesifikk kunnskap om hva som må til for individuell utvikling og progresjon (Jones, 2006). Familie og venner har også en sterk påvirkning på utøveren. Den følelsesmessige støtten fra familien ved å legge til rette for engasjement hvor man unngår forventninger og press har vist å være relevant for idrettslig suksess (Bloom, 1985). Uten familiens følelsesmessige bidrag i ung alder, vil utøverens mest sannsynlig ikke oppfylle sitt potensiale (Monsaas, 1985). Venner vil også fungere som følelsesmessig støtte, samtidig som de kan fungere som motivasjon for idrettslig deltakelse (Patrick, Ryan, Corinne, Fredrics, Hruda, og Eccles, 1999). Studier av toppidrettsutøvere som skulle fremheve viktige faktorer for idrettslig suksess, påpekte emosjonell støtte fra familie, venner og trenere som nøkkelfaktorer. Type trening og treningsmengde ble nedtonet da den følelsesmessige støtten var viktigst (Martindale, 2005; Martindale, 2007; Côté, 1999, Bloom, 1985).

Innenfor mikronivået finner vi også et mesosystem. Mesosystemet handler om forholdet mellom to eller flere miljøer som utøveren deltar i, altså forholdet mellom to eller flere mikrosystemer. I miljøet til en ung utøver kan forholdet eksempelvis være: skole-familie, familie-venner, trener-familie osv. (Bronfenbrenner, 1979; 2005). Disse mesorelasjonene kan indirekte påvirke utøverens utviklingsforløp. Eksempelvis foreldremøter hvor lærer og foreldre møtes eller trenermøter hvor trener og foreldre møtes. Bronfenbrenner (2005)

vektlegger mesosystemet som en pedagogisk ressurs hvor utøverens utvikling profiterer på at de ulike mikrosystemene arbeider sammen og i samme retning. F.eks. i tettsteder utvikler barn og unge bedre sosial kompetanse enn barn i mer øde områder, da avstandene mellom mikrosystemene er korte (Fløysand, 2000). Samarbeidet mellom foreldre og treneren har også stor betydning for hvilken støtte utøveren burde få (Wolfeden & Holt, 2005). Ved jevnlig dialog blir det enklere for støttespillerne å hjelpe utøveren i tunge perioder (Wolfeden & Holt, 2005).

Eksosystemet handler om arenaer eller mikromiljøer hvor utøveren sjelden eller aldri er til stedet, hvor hendelser fortsatt kan ha betydning for personer som har med utøveren å gjøre (Bronfenbrenner, 1979; 2005). Det er miljøene til mikrosystemet som kan påvirke hvordan de arbeider med utøveren. Eksempelvis arbeidsplassen til utøverens far. Dette er en arena hvor utøveren ikke oppholder seg. F.eks. kan miljøet være spennende og utfordrende, hvor faren får mestring og anerkjennelse fra andre kollegaer. Når faren kommer hjem reflekteres dette innad i familien, utøveren får en del av fars positive overskudd. På den andre siden kan mor sin arbeidsplass med negativitet og mistriivsel påvirke utøveren på en dårlig måte. Med et idrettslig synspunkt kan foreldres utdanningsmiljø påvirke hvordan spilleren oppfører seg. Ved at foreldre inngår i positive miljøer som er inkluderende og positive, kan foreldre bli mer bevisst over deres innflytelse (Wolfeden & Holt, 2005).

Ytterst i modellen finner vi makronivået som kan påvirke utøveren uten utøverens direkte tilstedeværelse. Forbilder, forbund, medier og utdannelsessystem er alle bestanddeler som kan påvirke utøverens handling gjennom skapelse av tiltak, regler og skikker i kulturen som utøveren hører til. Det er viktig å presisere at de ulike bestanddelene nødvendigvis ikke har lik påvirkningskraft på utøveren. Da forbilder kan eksempelvis veilede en utøver til å forstå hva som kreves for å lykkes, da personen er en profesjonell idrettsutøver. Medier kan bidra til å forsterke den idrettslige forståelse i hvordan til hva som skal til for å lykkes (Henriksen, 2011; Dahlén, 2008). Forbund kan påvirke utøveren i forhold til hvilke regler, midler og normer idretten skal følge. Mens utdanningssystem kan være mer direkte linket inn mot utøveren, eksempelvis tilpasset utøveren for å oppnå optimal sportslig utvikling.

Bestanddelene på makronivået kan også være kulturelt påvirket ut ifra nasjonens idrettskultur (Alfremann et al, 2004). Et lands idrettslige kultur og tradisjon kan påvirke forbund og klubbers arbeid med talentutvikling. Halldorsson (2017) fremstiller hvordan

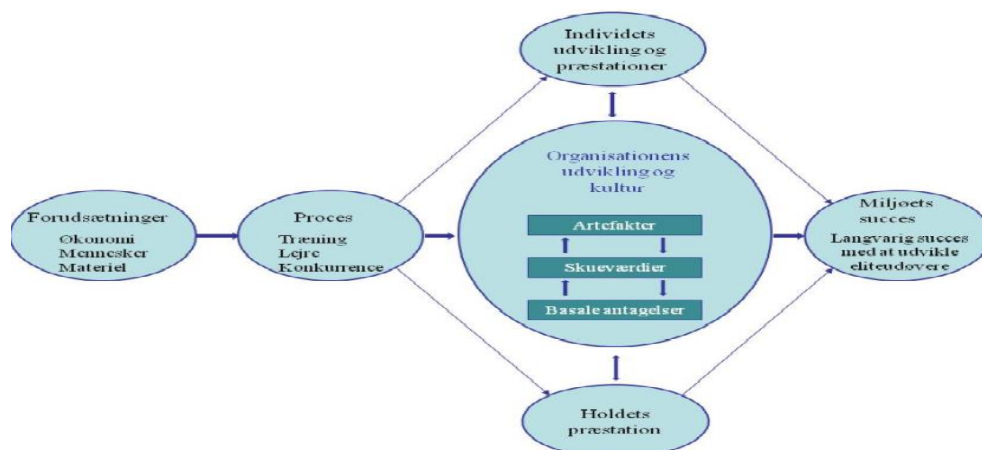
kulturelle faktorer kan påvirke utøvers individuelle utvikling. Den Tyske arbeidsmentaliteten, hvor hardt arbeid er nøkkelen til suksess. Nederlands oppfinnelse av total fotballen skal sørge for at landet utvikler komplette fotballspillere. Mens Argentinske driblere skal bringe finesse til idretten. Dette er alle ulike kulturer som blir en markør av landenes identitet.

Ulike land kan ha en tydelig identitet og kultur som gjenspeiles i idretten. Eksempelvis representerer det islandske fotballandslaget en hardtarbeidende filosofi, som gjenspeiles i de lokale miljøene som vektlegger hardt arbeid som nøkkelen til suksess (Halldorsson, 2017).

3.1 Miljøsuksess modellen

Da talentutviklingsmiljø modellen er beskrivende, vil miljøsuksess modellen være forklarende i hvilke faktorer som er avgjørende for miljøets suksess. Modellen danner en forståelse på hvordan miljøet kan være suksessfullt med tanke på å utvikle talentfulle utøvere til profesjonelle eliteutøvere. Modellen tar utgangspunkt i hvilke forutsetninger som ligger til rette for talentutvikling og, hvordan det dagligdagse arbeidet påvirker utvikling på tre områder. Individuell- og lags utvikling, pluss den idrettslige kulturen danner et bilde om hvorfor miljøet er suksessfullt (Henriksen, 2010b). Modellen har et *Kulturpsykologisk* perspektiv hvor man opptatt av å studere unike kulturer. Hvor utviklingsperspektivet omhandler at menneskelig utvikling styres i konstante dynamiske interaksjoner, hvor kulturen påvirker valg og handling. Et lags kultur påvirkes ved at antagelser integreres i paradigmet, som igjen styrer individets adferd. Vi kan med andre ord si at et individs kulturelle og psykologiske utvikling styres av individets omgivelser, hvor individets handling angående *hva, hvordan, og hvorfor* styres av kulturen. Vi kan med andre ord si at en handling ut ifra ett kultur psykologisk synspunkt er en domenespesifikk handling.

Figur 2 Miljøsuksess modellen. Henriksen, 2011. s.53

Modellen starter med forutsetninger forstått som de økonomiske-, materielle- og menneskelige ressursene som kan påvirke utviklingsprosessen. Forutsetningene er dynamiske og kan gjensidig påvirke hverandre. På individnivå kan økonomiske ressurser f.eks. bidra til å opprette akademier, som kan spille en positiv rolle på idrettslig utvikling. Ved å ha økonomiske muskler vil man eventuelt på tilgang til bedre treningsutstyr og skolerte trenere (Morgan & Giacobbi, 2006). Det vil potensielt være enklere å tiltrekke seg unge talenter når man har et profesjonelt akademi med utmerkede fasiliteter og profesjonelle trenere. På klubbnivå vil forutsetninger fremstilt f.eks. som fasiliteter og økonomi enten være en bidragsyter eller skape barrierer i utviklingsarbeidet (Henriksen, 2010a; 2010b). Det å ha profesjonelle trenere har også vist seg å være relevant for sportslig utvikling, hvor viktigheten av å ha en god trener øker med alderen til utøveren (Bloom, 1985; Carlson, 1991; Côté, 1999).

Forutsetningene danner grunnlaget for hvordan arbeidet med utviklingsprosessen skal foregå (Henriksen, 2011). Selv om hvert miljø er forskjellig, vil prosessen inneholde elementer som konkurranser, treninger, og treningsleirer. Hvordan en idrettsklubb arbeider med utviklingsprosessen vil variere ut ifra klubbens filosofi og strategiplan (Sæther, 2017). Studier har vist at ulike treningsformer kan bidra til sportslig suksess. Flere teorier med Ericssons (et al, 1993) Deliberate practice i spissen viser til strukturert og målrettet trening som suksess faktor for idrettslig ekspertise (Ward, Hodges, Starkes & Williams, 2007; Ericsson & Lehman, 1996; Stambulova, 2009). I motsatt retning finner vi også studier som viser til lektbetonte aktiviteter og Côté's (1999) deliberate play, som viktig faktor for suksess og ekspertise (Soberlak og Côté, 2003; Bloom, 1985; Côté et al, 2009). Viktigheten av treningsmengde er også relevant for hvem som skal slå igjennom som eliteutøver (Ford, Ward, Hodges, & Williams, 2009; Ward et al, 2007). Selv om antall timer kan sees på som en pekepinn mot utvikling og suksess, påpeker Haugaasen og Jordet (2012) at det er viktigere å fokusere på treningens innhold enn antall timer. Innholdet og omfanget av treningen vil kunne si noe om den eventuelle sannsynligheten for å utvikle basis- og spisskompetanse som spiller (Sæther, 2017). Hjermsstad (1998) fant i sin studie av A-landslagsspillere at majoriteten av spillerne oppga spill med to lag som den beste treningsformen. Da dette er en treningsform som er mest lik fotballkampen, har treningen stor overføringsverdi (Sæther, 2017; Bergo et al, 2002).

I likhet med arbeidsmetodikken ovenfor vil også lederstil spille en stor rolle under trenerens arbeidsmåter. Trenerens ledelsesfilosofi blir ofte sett på som en avgjørende faktor for hvordan laget eller spilleren presterer (Aspvik, Mehus, Sæther, & Tjønnndal, 2016). Valg av lederstil kan også variere ut ifra spillernes kompetansenivå (Hersey et al, 1977), hvor valg av lederstil velges ut ifra den individuelle spillerens kompetanse. Studie gjort av Enoksen (et al, 2014) viser til instruksjon som den mest foretrukne lederstilen i norsk fotball. Faktorer som langsiktig planlegging, strategi, filosofi og daglig praksis, er alle elementer som kan bli sett på som viktige for utvikling og suksess (Martindale, Collins, & Abraham, 2007). Forutsetningene og prosessen i miljøet har tre ulike nivåer: 1) utøverens individuelle utvikling og prestasjoner, 2) lagets utvikling og resultater, og 3) organisatorisk utvikling og kultur.

Individets utvikling og prestasjon refererer til utøverens resultater og de ferdighetene som utvikles (Henriksen, 2011). Elementet om hvilke ferdigheter som er relevant er ganske diffus da idrettsklubber har forskjellig oppfatning av hvilke ferdigheter som er viktig innenfor domenet. Studier har hvis at ulike idretter og miljøer vektlegger forskjellige ferdigheter og egenskaper som skal danne grunnlaget for suksess. Studier gjort av Henriksen (et al, 2010a; et al, 2010b) Viser til miljøer som nedprioriterer sportslige resultater og idrettslige ferdigheter, men vektlegger personlige kompetanser som understøtter langsiktig utvikling. Kompetanser som sosiale ferdigheter, selvstendighet, eierskap, ansvarlighet og ambisjon for perfektjon, blir mer og mer sett på som nøkkelkompetanser for utvikling (Martindale & Mortimer, 2011). De idrettslige ferdigheter som kreves for å lykkes på seniornivå kan tilegnes senere i utviklingsforløpet så lenge utøveren har den rette mentale kompetansen. På en annen side vektlegges idretts spesifikke ferdigheter som nøkkelelementer for individuell utvikling og suksess (Helsen, Hodges, Winckel, & Starkes, 2000). Ved å ha idretts spesifikke ferdigheter vil det bli enklere å prestere i spesifikke domener. Hvordan man tilegner seg de ulike ferdighetene avhenger av treningsmetoder, som styres av hvilken tilnærming man har til talentutvikling. Såkalte fotball spesifikke ferdigheter er som regel best utviklet gjennom spesifikke aktiviteter (Ward et al, 2007; Ford & Williams, 2008).

Lagets prestasjoner refererer til lagets idrettslige resultater og suksess, som er særdeles viktig i lag idretter (Henriksen, 2011). Lagets resultater sier ikke bare noe om miljøets suksess, men vil også kunne påvirke hvordan laget jobber på feltet. Da flere idrettsmiljøer styres av idrettens binære kode som omhandler det å tape og å vinne, kan resultater påvirke lagets kohesjon og arbeidsmåte (Tangen, 2004). Et lags kohesjon er antatt å være relatert lagets resultater og suksess. Jo mer suksessrikt laget er, desto bedre er lagets sosiale- og oppgave kohesjon (Carron, Brawley, & Widmeyer, 1998; Carron, Bray, & Mark, 2002). Idrettslige resultater vil også være en pådragsyter til reguleringen av motivasjon (Vik, 2007). Vik (2007) fremhever at utøvere innenfor resultatorienterte miljøer kan få forsterket motivasjon ved å vinne. Motivasjon som drivkraft for å oppnå individuell og kollektive prestasjoner er viktig for å oppnå lagets målsetninger (Vegt & Bunderson, 2005).

Sentralt i miljøsuksess modellen finner vi gruppens organisasjonskultur. Organisatorisk kultur og utvikling, fremstilt som kulturelle artefakter, antakelser, verdier og normer, kan ha en påvirkning på miljøets suksess (Henriksen, 2011). Dette sammenfaller med Bronfenbrenners (2005) kulturpsykologisk og økologiske perspektiv, hvor utøveren påvirkes av omgivelsene og konteksten, som legger føringer for ens handlingsmønster (Bronfenbrenner, 2005; Tudge, 2005). Begrepet organisasjonskultur er hentet fra Scheins rammeverk (1992) og brukes for å beskrive og analysere spesifikke organisasjonskulturer.

Artefaktene er ofte lette å observere gjennom kleskoder, bilder, logoer og bygninger, men er mer utfordrende å tolke. Kulturens antakelser er ubevisste antakelser som blir ofte tatt for gitt. Disse grunnleggende antakelser former hvordan medlemmene handler og tenker. Antakelsene kan være gruppens oppfatninger, eller hva man definerer som sant og virkelig. I miljøet vil verdier og normer fremstille sentrale prinsipper og regler som den organisatoriske ledelsen fremhever som viktige. Verdiene forutsier store deler av oppførselen som kan bli observert i miljøet (Henriksen, 2011; Schein, 1992). Et miljøes kultur kjennetegnes ved integrasjon av grunnleggende antakelser i miljøet, som vil forme hvordan man tenker og handler. Integrasjonen gir stabilitet og trygghet i miljøet, som gjør det enklere for utøvere å utvikle seg (Henriksen, 2011)

Det er viktig å påpeke at land kan ha ulik tilnærming til talentutvikling. Historie, politikk og kulturelle kjennetegn vil påvirke hvordan nasjoner prioriterer og arbeider med

talentutvikling. I England for eksempel blir fotball sett så som er nasjonal identitet, da fotballen opprinnelig kom fra England. Her vil den typiske veien for talentutvikling være preget av akademier og profesjonalitet (Holt, 2002; Wilson, 2008). Mens i Canada hvor fotballen er såpass ny, blir det sett på som lek for barn, hvor aktiviteten skal være lekbetont (Holt, 2002). I tillegg kan status som toppidrettsutøver og finansielle støtteordninger satt av regjeringen by på muligheter og utfordringer (Alfermann et al, 2004). Kulturelle forskjeller om hvilken tilnærming man har til idretten og hvordan spillet utspilles, vil prege hvordan klubber arbeider med talentutvikling (Holt, 2002, Fisher & Dean, 1998).

3.2 Telemarksmodellen

Denne delen vil omhandle det klubben kaller for Telemarksmodellen. Modellen er ikke nedskrevet i et rammeverk, men fremstår som klubbens overordnede tilnærming til spillerutvikling.

Det er ingen tilfeldig måte om hvordan det arbeides med spillerutvikling i Telemark. Gjennom nøye planlegging, tilrettelegging og en systematikk om feltet spillerutvikling har Odd, Toppidrettsgymnaset og Telemark fotballkrets utviklet Telemarksmodellen. Modellen kan sees på som et overordnet tanke sett på hvordan Odd skal jobbe med spillerutvikling i forhold til Telemarks breddeklubber. Modellen har utspring i tanken om å ivareta mennesker, utviklingsmiljøene, og det sosiale vennskapet som unge fotballspillere har i de lokale breddeklubbene.

Telemarksmodellen har et tydelig start- og sluttprodukt. Startproduktet er at Odd ønsker å ha så stor og god aktivitet som mulig i de store og små miljøene i fylket. Gjennom tiltak som Sone, krets, og allianser blir det tilrettelagt for aktivitet til spillerne i andre breddeklubber. Odd i samarbeid med krets og toppidrettsgymnaset bidrar med blant annet penger, trenerkurs og A-lags spillere som fungerer som pådrivere i fylkets breddeklubber. På denne måten får man opprettholdt konkurransen dyktige nivåer i fylkets klubber. Odd er også en pådriver for at de beste spillerne ute i breddeklubbene skal bli værende i sine miljøer så lenge som mulig. Odd henter ikke talentfulle fotballspillere før de er 15-16 år. Denne tilnærmingen baseres ut ifra Odds geografiske posisjon, Odd har ingen direkte konkurrenter som kan "snappe" opp talentene i tidlig alder rett foran nesa på Odd. Eksempelvis i Oslo hvor du har 3-4 toppklubber innenfor en times kjøretur, vil det være mer konkurranse om

talentene i forhold til fremtidige rettigheter. Mens i Telemark kan Odd la de såkalte "talentene" utvikle seg i eget tempo sine lokale klubber. I tillegg vil det bidra til å opprettholde det konkurransedyktige nivået ute i klubbene.

Sluttproduktet handler om at Odd ønsker at så mange A-lags spillere som mulig skal komme fra Telemark. På denne måten får Telemark en kraftigere identitet til Odd, samtidig som den lokale interessen for Odd vil øke. Odds identitet skal være lokal, Odd skal være laget for Telemark av Telemark. Med denne tanken er det viktig at startproduktet med kvalitetsmessig god aktivitet breddeklubbene relevant, samtidig som man ønsker konkurransedyktige nivåer for å utvikle så mange lokale spillere som mulig.

4.0 Metode

I følge Brinkmann & Tanggaard (2012) blir metode sett på som det verktøyet som brukes for å belyse valgt forskningsområde. Hvilke verktøy man bruker avhenger av studiens design. I dette kapittelet presenterer jeg studiens forskningsdesign. Jeg vil utdype studiens vitenskapsteoretiske forankring, samt redegjørelse for de teoretiske rammene jeg bruker i forståelsen av casestudie. Deretter beskriver jeg studiens utvalg og kontekst, før jeg redegjør for datainnsamlingen. Til slutt påpeker jeg etiske retningslinjer i min forskerrolle, før jeg viser til hvordan jeg har analysert datamaterialet.

Kvantitativ og kvalitativ metode viser til måten man samler inn og benytter data på (Gratton & Jones, 2010; Thagaard, 2009). I kvantitativ metode er man opptatt av å kvantifisere dataene, med bruk av grafer tabeller og statistikk (Grønmo, 2016). Denne metoden vil ikke passe for min studie da jeg ikke er opptatt av å kvantifisere Odds sin talentutviklingsvirksomhet. Mens i kvalitativ metode er man opptatt av å finne ut hvordan eller hvorfor noe gjøres, sies, framstår eller utvikles (Thagaard, 2009; Brinkmann & Tanggaard, 2012). I den kvalitative metoden ønsker man å gå i dybden av et fenomen og skape en dyp forståelse av fenomenet mens man forholder seg til relevante teorier og perspektiver. På denne måten vil min studie omhandle kvalitativ metode da jeg undersøker fenomenet talentutvikling i Odds Ballklubb.

Denne studien er en casestudie av spillerutviklingsvirksomheten i Odds Ballklubb. Nedenfor er studiens problemstilling

- Hva kjennetegner Odds Ballklubb sin talentutviklings virksomhet?

Studios problemstilling kan sees på som spørsmål som er formulert på en slik måte at svarene vil enten bekrefte, forsterke, eller revidere det som ansees som eksisterende kunnskap på feltet (Grønmo, 2016). Selv om problemstillingen ovenfor er spesifikt formulert, må man ofte spesifisere hva slags fenomen det er som skal undersøkes. Før å lykkes med det må vi bestemme hva slags analyseenhet som skal studeres, samtidig som vi må avgjøre hva slags informasjon angående analyseenhetene som skal inngå i studien (Grønmo, 2016). ifølge Andersen (2013) & Grønmo (2016) skiller vi mellom analytiske enheter og observasjons enheter. I min studie er den analytiske enheten Odds Ballklubb sin spillerutviklingsvirksomhet. Intervjuer, observasjoner og analyse av klubbdokumenter vil

være mine observasjonsenheter. Informasjonen jeg får av observasjonsenhetene, vil bidra til å besvare den analytiske enheten, om hvordan Odds Ballklubb driver med talentutvikling. Studien er en casestudie av Odds Ballklubb spillerutviklings virksomhet hvor hensikten med studien er å belyse fenomenet spillerutvikling (Andersen, 2013). I følge Yin (1989) passer casestudier best når problemstillingen vektlegges som hva, hvordan eller hvorfor. Casestudie som forskningstilnærming gjør det mulig å undersøke det særegne ved samfunn eller mennesker, hvor den såkalte "casen" må konstrueres med utgangspunkt i en situasjon eller hendelse (Hammersley & Gomm. 2000 in: Andersen. 2013). Bedriften Odd med ansatte, spillere og involverte vil fungere som et samfunn, med casen som omhandler arbeidsmåte i samfunnet.

En slik konstruksjon av et fenomen gjør det mulig å fokusere på sammenhenger eller prosesser. Det sentrale i en case studie er etableringen av en analytisk kontekst, konteksten knytter sammen blant annet observasjoner, tolkninger og analyser, som gjør det mulig å beskrive sentrale aspekter ved casen (Yin. 2009).

4.1 Casestudie

Min metodiske tilnærming i studien er casestudie og studien er basert på de mulighetene casestudie gir. Valget av case er et strategisk valg med sikte på å skape en helhetlig forståelse (Andersen, 2013; Grønmo, 2004). Yin (1989; 2009) beskriver en casestudie som en empirisk metode, hvor man undersøker fenomener i spesifikke miljøer. Casestudie i likhet med kvalitative metoder ønsker å man å forske frem dyp og grundig forståelse av fenomenet som fokuseres på. Denne forståelsen har likhetstrekk med oppgavens holistisk og økologiske tilnærmingen i et miljø hvor relevante elementer i miljøet vil påvirke hverandre og individets handlingsforløp (bronfenbrenner, 2005; Henriksen, 2011).

Maaløe (2004) utdyper tre tilnærminger til casestudier innenfor kvalitativ forskning. Den første er en såkalt teoribyggende tilnærming, hvor forskeren har en induktiv fremgangsmåte. Dette er en såkalt "nedenfra og opp" prosess, hvor forskningsprosessens empiriske data induktivt former relevante teorier. Forskeren vil ikke ha forutbestemte teorier og perspektiver før datainnsamlingen, men dataene fra forskningsprosessen vil forme spesifikk teori.

Denne teoribyggende tilnærmingen passer best når man skal undersøker fenomener som ikke har blitt forsket på. Selv om tilnærmingen kan fremstå åpen og teoriskapende byr den på utfordringer som kan svekke studiens troverdighet (Maaløe, 2004; De Vaus, 2001). På den ene siden kan datagenereringen bli upresis og rotete da forskeren skal ta inn alt som kan være relevant. På den andre siden er det naivt å tro at en forsker kan tilnærme seg et felt uten forutinntatthet informasjon. En forsker vil alltid ha subjektive meninger, ideer og tanker, som kan påvirke datainnsamlingen (Maaløe, 2004; De Vaus, 2001, Tjora, 2010).

Som en motsetning den teoribyggende tilnærmingen, fremhever Maaløe (2004) et teoritestende utgangspunkt. Dette er en "ovenfra og ned" prosess, hvor teorier, perspektiver og kategorier er forhåndslagt før datainnsamlingen. På denne måten vet forskeren nøyaktig hva en skal se etter, basert på hvilke teorier en har med seg. Denne tilnærmingen har også utfordringer som kan påvirke funnenes validitet. Hvis forskerens tilnærming er forhåndsdefinert på teorier kan det bli vanskelig å oppfatte hva som egentlig skjer. Forskeren kan gå glipp av relevant data fordi synet er innsnevret på data som kun går overens med teorien (Maaløe, 2004; Tjora, 2010).

Som er konsekvens av det teoritestende- og teoribyggende utgangspunkt har Maaløe (2004) presentert en tredje eksplorerende og integrerende tilnærming. For å oppnå en mest mulig representativ datainnsamling bør casestudier ha en syklisk tilnærming, hvor man har en kontinuerlig dialog mellom teorier, tolkninger, perspektiver og informanternes feedback (Maaløe, 2004). Ved å benytte en syklisk tilnærming har jeg som forsker integrert en teoritestende- og teoribyggende tilnærming. I min studie har jeg valgt å bruke en eksplorerende og integrerende tilnærming. Selv om jeg har teoretiske perspektiver som vil guide meg og påvirke meg i observasjoner, intervjuer og analysearbeid har jeg vært veldig oppmerksom på at data fra observasjonsenhetene skal danne fremtidige kategorier og diskusjoner. Jeg har også arbeidet med at casen skal representere seg selv, ved at jeg skal være åpen til hvilke data jeg får og ikke la mitt teoretiske utgangspunkt som forsker og mine erfaringer som fotballtrener påvirke observasjoner, intervjuer og analysearbeidet. Denne tilnærmingen har gitt rom for diskusjoner og refleksjoner underveis i oppgaven om temaer som jeg i starten ikke klarte å fange (Maaløe, 2004; De Vaus, 2001).

4.2 Kontekst og utvalg

Grunnen til at casen ble (Odds Ballklubb) talentutviklings virksomhet er allsidig. Grunnen til at studien omhandler fotball er nettopp på grunn av involveringen og interessen til idretten, jeg har i flere år vært involvert i fotball både som spiller og trener på ulike lag. I 2016 fikk jeg trenertilbud i Odds Ballklubb. Frem til 2018 har jeg vært involvert i aldersbestemte lag i Barn og ungdomsfotballen i Odd. Da muligheten til å skrive en masteroppgave om spillerutvikling i Odds Ballklubb dukket opp, var dette en fin mulighet til å belyse hvordan det arbeides med spillerutvikling i Odd. I tillegg var klubben positive til studien, muligheten til å formidle hvordan Odd arbeider med spillerutvikling ble tatt godt imot. Odd har i en årrekke vært kjent for å fokusere på å utvikle og benytte egenutviklede spillere. I følge akademiklassefirisingsrapporten, en rapport som omhandler hvordan norske klubber arbeider med spillerutvikling (Eliteserien.no), kom Odd på 1. plass i kategorien produktivitet. Dette omhandler klubbens evne til å utvikle nasjonale og internasjonale toppspillere. Ut ifra denne rapporten kan vi si at Odd er det laget i Norge som er best på å utvikle egne lokale spillere. Dette var også er stor grunn til at jeg valgte å utføre mitt prosjekt i klubben. Jeg har undersøkt hvordan Odd ønsker å arbeide med spillerutvikling, samtidig som jeg har undersøkt hvordan arbeidet gjøres i praksis.

Odd sin idrettsmodell, rammeverket for hvordan man velger å arbeide påvirker omstendighetene for spillerutvikling i klubben. Omstendighetene i Odds Ballklubb er relativt lik den norske idrettsmodellen som i stor grad er karakterisert av frivillighet (Rongland, 2014). I Odd sin barne- og ungdomsavdeling er det foreldrestyrte treninger, mødre og fedre som har ansvaret for utviklingsarbeidet på feltet. Denne måten å inkludere foreldre på kategoriserer store deler frivilligheten i norsk idrett. Selv om Odd har profesjonelle trenere jo høyere opp man kommer på aldersstigen, er majoriteten av trenerne frivillige foreldre. Gjennom profesjonalitet og akademiklassefiseringen som har påvirket norsk fotball kan Odd kategoriseres både som en toppklubb og som en breddeklubb. Fra laget G14 og opp til A laget har Odd 9 fulltidsansatt trenere. Fra G6 til G13 finner vi rundt 14 frivillige foreldretrenere. Grunnen til at Odd ser på foreldre som en ressurs er på grunn av følgende: På den ene siden vil det være en økonomisk utfordring å ha fulltidsansatte trenere for alle lag i barn- og ungdomsfotballen. På den andre siden bruker man frivillig og dugnadsbasert arbeid da det kan føre til en sterkere tilhørighet til det lokale miljøet (Bariner, 2010). Den

lokale tilhørigheten til klubben er noe av Odds varemerke og identitet (Odd.no). Odd har jobbet for at laget skal være et telemarks-lag som skal være til inspirasjon og bidragsyter til andre lokale lag. Enten det er satsende- eller bredde lag bidrar Odd med ressurser i lokalmiljøet for å styrke båndet mellom elite- og breddeidretten.

Utvalget i studien er delt opp i to nivåer. 1) Det første nivået tar for seg den analytiske enheten i studien som er Odd ballklubbs spillerutviklingsvirksomhet. Analyseenheten omhandler fenomenet i studien, altså hva er det som skal studeres (Grønmo, 2004). Det andre nivået omhandler studiens observasjonsenheter. Dette er enheter som vil gi informasjon som kan besvare studiens problemstilling (Grønmo, 2004; Andersen, 2013). I min studie vil observasjon, intervju og dokument analyse være observasjonsenhetene som skal fungere som datakilder.

Jeg tok kontakt med klubbens trenerutvikler og fortalte om studien. Informantene ble strategisk valgt basert på følgende kriterier (Thagaard, 2013): 1) De har vært trener i minst 5 år samtidig som de har faglig utdanning. På denne måten fikk jeg skolerte trenere som både kan fagfeltet teoretisk og praktisk. Det var ikke en nødvendighet å få fagfolk, men ifølge Brinkmann og Kvale (2012) kan kunnskapen de har være teorispesifikk i forhold til studien. 2) De representerer Odd Ballklubb samtidig som de var villig til å la seg intervju og bli observert på feltet. Det var viktig at trenerne frivillig ville la seg bli intervjuet og observert, på denne måten ble forholdet mellom meg og informant naturlig. På bakgrunn av kriteriene ovenfor valgte jeg å intervju og observere trenerne på G14, G15, og G16.

Treneren på G14 har vært trener i 6 år, samtidig som vedkommende har en UEFA B-lisens. G15 og G16 lagene har samme trener. Her har treneren vært fotballtrener i 5 år, samtidig som vedkommende også har en UEFA B-lisens. Begge trenerne har flere års erfaring + faglig relevant utdanning. I tillegg til å intervju og observere trenere ble også G19 trener, utviklingsleder og trenerutvikler med i intervjuene. utviklingsleder har jobbet i klubben i 16 år. I tillegg til har han den høyeste trener utdannelsen for fotballtrenere: UEFA Pro lisens.

4.3 Datainnsamling

Datainnsamlingen foregikk på 3 ulike måter: 1) intervju av strategisk utvalgte informanter. 2) Observasjon av informantenes arbeidsmåte. 3) dokumentanalyse av sentrale klubbdokumenter. Den første datainnsamlingen var intervju av trenere, trenerutvikler og utviklingsleder. Da jeg senere skulle observere trenerne var det viktig å få intervjuet først slik at jeg kunne koble hva som ble lagt vekt på i intervjuet og hvordan dette kom til uttrykk i praksis. Det var også viktig å bygge tillit og bli bedre kjent med informantene før selve intervjuet. Derfor ble det satt av tid til kaffeprat før og etter intervjuet. Viktigheten med å bli bedre kjent med informantene kan bidra til å skape et tryggere og mer åpent intervju (Thagaard, 2013). Under kaffepraten uttrykte også informantene interesse for å lese oppgaven når den blir ferdigstilt. Hvis det passet med trenernes tidsskjema kunne jeg presentere studiens funn på høstens trenerforum, samtidig som jeg kunne presentere den for lagene jeg hadde observert.

Jeg har gjennomført 5 intervjuer: 3 med trenere, 1 med trenerutvikler og 1 med utviklingsleder. Valg av intervju som datainnsamlings metode gjør at man kan tilegne seg informasjon omkring fenomenet eller informantens tanker og erfaringer (Brinkmann & Tanggaard, 2012; Widerberg, 2011). Brinkmann (2009) fremhever intervju som en prosess som omhandler kunnskapsproduksjon, hvor intervjueren og informanten sammen produserer kunnskap. Kunnskapen produseres sosialt gjennom interaksjon av intervjuer og informant. For å få produsert best mulig datamateriale fremhever Kvale & Brinkmann (2010) viktigheten av faglig kunnskap hos informanten. Med bakgrunn i dette var det viktig å få informanter som holdt et faglig høyt nivå. Intervjuene ble holdt i månedene Januar og Februar. Det var ikke tilfeldig at intervjuene ble så seint i prosessen da Odd brukte høsten på å planlegge vårens trenerkabal. Det var usikkert hvilke trenere som skulle bli med videre og hvem som hadde mulighet til å bli intervjuet. At intervjuene ble utført på vinterstid ble hensiktsmessig for oppgaven. På denne måten kunne jeg fokusere på utarbeidelsen av en intervjuguide, samtidig som jeg kunne fokusere på andre viktige områder. Jeg lot informantene velge sted og tid for å bli intervjuet, på denne måten føler informantene mer frihet til prosessen (Thagaard, 2013; Grimmen & Ingstad, 2013).

Før intervjuene utarbeidet jeg en intervjuguide som er delvis inspirert av modellene til Henriksen som er studiens teoretiske fundament og intervjuene i Henriksens (2010a;2010b)

sitt doktorgradsarbeid. Intervjuguiden ble bygget systematisk med utgangspunkt i de temaene jeg ønsket å belyse (Brinkmann & Tanggaard, 2012). Temaene i intervjuguiden sammenfaller med oppsettet i teorikapittelet. Intervjuet ble designet som et semi-strukturert intervju. På denne maten har jeg enkelte kategorier jeg ønsket å belyse, samtidig som jeg stilte oppfølgings spørsmål og lot informanten snakke fritt. Eksempelvis etter introduksjon av oppgavens tema og innhold spurte jeg om miljøets forutsetninger, daglige rutiner, gruppens organisasjonskultur, individuell- og lagets utvikling. Denne oppbyggingen hadde en veiledende funksjon, for å sørge for at vi kom igjennom de aktuelle temaene. Kategoriene ble ikke fulgt slavisk under intervjuene, da det hendte at deltakernes svar ofte ledet til et annet tema. Når dette skjedde sørget jeg for å at informanten fikk snakke ferdig før jeg ledet han tilbake til det aktuelle temaet. Spørsmålene jeg stilte vil ifølge Kvale & Brinkmann (2010) fremsto som åpne og oppfølgende spørsmål. Ved å stille de åpne spørsmålene fikk informanten tid til å reflektere og muligheten til å svare åpent og fritt rundt temaet. For å grave dypere i samtale emnet ble de oppfølgende spørsmålene relevante. Når informanten sa noe som virket interessant ville de oppfølgende spørsmålene bidra til mer refleksjon og ensidig diskusjon rundt det interessante temaet.

Da intervjuene var ferdige lagde jeg et refleksjonsnotat. Notatet omhandlet relevant informasjon fra intervjuene som jeg brukte i observasjonsperioden. Informantene fortalte at de syntes intervjuet hadde gått fint. Det hadde på ingen måte oppstått vanskelige situasjoner eller lange perioder med stopp underveis. Grunnen til dette mener jeg baserer seg på to områder: For det første har spørsmålene bidratt til refleksjon og utdypende svar fra informantene. På den andre siden kjente jeg til informantene før jeg tok kontakt med Odd.

I tillegg til intervjuer var observasjoner er viktig datakilde. På denne måten fikk jeg undersøkt koblingen mellom teori og praksis. Min observasjon kan beskrives som deltakende observasjon (Dewalt & Dewalt, 2011). Denne metoden innebærer et jeg som forsker observerer daglige aktiviteter, ritualer, samhandling eller hendelser for å lære eller forstå aktørers handling eller kultur (Dewalt & Dewalt, 2011). For å styrke oppgavens troverdighet var det viktig med observasjons som datakilde. Ved å kun ha en datakilde kan det hende man mister viktige hendelser eller arbeidsmåter som kan bidra til å belyse fenomenet.

Før observasjonen startet ble jeg med lagene og trenerne i garderoben. Her introduserte jeg meg selv til spillerne og fortalte hvorfor jeg kom til å observere øktene. Både jeg og trenerne tydeliggjorde at jeg ikke var ute etter å observere spillerne, men trenernes arbeidsmåter. Jeg observerte til sammen 25 økter av lagene G14, G15 og G16. Da lagene G15 og G16 trener sammen, hadde de samme hovedtrener under alle øktene. Øktene hadde en varighet på 70-90 minutter avhengig av tema og treningstype. Ukeplanen så forskjellig ut uke til uke, da banen ofte var booket til treningskamper. De fleste øktene startet kl. 17.00, men noen var også tidligere eller senere. Før hver økt møtte spillerne opp 15 minutter før i garderoben. Her gikk trenerne igjennom hva økten skulle inneholde. I samarbeid med trener fikk jeg mulighet til å være til stede på forberedelsene i garderoben. Vi ble også enige at jeg underveis i øktene kunne oppholde meg på feltet, for å komme nærmere de jeg skulle observere. Med utgangspunkt i denne muligheten fremsto min observasjon i følge Dewalt og Dewalt (2011) og Fangen (2010) som deltakende observasjon. Jeg har deltatt i handlinger som omhandler fenomenet spillerutvikling. Skjervheim (1996) mener at en slik tilnæringsmetode er det samfunnsvitenskapelige idealet, hvor en ikke er tilskuer utenifra men er tilstedeværende og deltakende i prosessene. Ved å hele tiden være i nærheten av utviklingsarbeidet, samtidig som man kan snakke med trenerne, fikk jeg muligheten til å skape et mer nyansert bilde av hva utviklingsarbeidet.

For å sørge for at det jeg observerte var nyttig utførte jeg det ifølge Lofland, Snow, Anderson og Lofland (2006) kaller for seleksjon. Dette omhandler å selektere bort handlinger og informasjon som ikke er relevant for problemstillingen. Ved å fokusere på hva det er jeg faktisk skal studere ble det enklere å opparbeide datamaterialet som er spesifikk for problemstillingen (Lofland et al, 2006). Jeg valgte å utføre en slik selektering gjennom det Thagaard (2013) kaller for utvikling av en observasjonsguide (Vedlegg 3).

Observasjonsguiden inneholdt de temaene jeg mente kunne skape best mulig informasjon for å kunne besvare min problemstilling. Min observasjonsguide inneholdt følgende temaer: 1) type øvelser og 2) ledelse. Observasjonsguiden fungerte som en veileder for å rette oppmerksomheten min mot aktuelle handlinger i observasjonsperioden. I tillegg til å inneholde aktuelle temaer, hadde observasjonsguiden også egne notatkolonner. På denne måten noterte jeg ned sentrale handlinger underveis i øktene. På denne måten ble det enklere å reflektere i etterkant av øktene hva det var som faktisk hadde pågått. Min

forståelse for spillet og trenerne har dannet grunnlaget for de riktige stilte spørsmålene og utarbeidelsen av en god observasjonsguide.

Den siste datakilden i datainnsamlingen var dokumentanalyse av sentrale klubbdokumenter. Klubber som har sportsplaner, årsplaner, strategiplaner osv. pleier å forankre bakenforliggende handlinger i et slikt planverk (Sæther, 2017). Fordelen med å anvende klubbens planverk vil øke studiens troverdighet (Widerberg, 2011). Jeg har analysert klubbens sportsplan for å få en dypere innsikt i hvordan klubben ønsker å jobbe med talentutvikling. Dokumentanalysen har bidratt til viktige innsikter i grunnleggende filosofi og prinsipper. I tillegg har den bidratt til utarbeidelsen av observasjonsguiden. I Figuren nedenfor har jeg laget en skjematisk oversikt over datainnsamlingen.

Tabell 2.2 Oversikt over Datainnsamling Odds Ballklubb

Datainnsamling Odds Ballklubb	
Intervju	Utviklingsleder, trenerutvikler, G14-, G16 og G19 trenere
Observasjon	37 t observasjon av lagene G14 og G16
Dokument analyse	Sportsplan
Aktiviteter	vært deltakende på feltet, i garderoben, på trener- og spiller møter

4.4 Min forskerrolle

Gode forberedelser er viktig før å gjennomføre en god studie (Grønmo, 2004). Et viktig element i forskningsprosessen er å gjøre rede for eget utgangspunkt, og reflektere over hvordan dette kan påvirke datainnsamlingen. I følge Tjora (2012) bør etiske betraktninger ligge implisitt i all forskning. Widerberg (2011) påpeker at det etiske ansvaret er større og mer omfattende i kvalitative studier enn andre forskningsmetoder. Da jeg ønsket at oppgavens innhold skulle være spennende og interessant var det viktig å minske relasjons- og representasjons dilemmaer. Som forsker er det nærmest umulig å engasjere seg i et felt uten at ens tidligere synspunkter vil påvirke ens perspektiv (Maaløe, 2004). I min rolle som fotballspiller i 3. og 4. divisjon har jeg blitt en del av fotballkulturen. Ved å ha deltatt på kamper, treninger, cuper og samlinger har jeg opparbeidet erfaringer om idretten og det idrettslige miljøet. Jeg har også vært fotballtrener og trent aldersbestemte lag fra G9 til G19 i

Odd og Skarphedin, hvor jeg har utviklet egen forståelse for rollen som fotballtrener. Gjennom 5 år på høgskolen hvor jeg har studert idrett med fordypning trenerrollen fotball (Master), har jeg opparbeidet meg synspunkter, teorier og akademisk forståelse innenfor fagfeltet.

Med bakgrunn i min kontekstspesifikke kunnskap kan ifølge Nilsen (2012) min rolle som forsker kalles for en dobbelt rolle. Med min bakgrunn som spiller og trener, forsker jeg på min egen kontekst. Jeg har godt kjennskap til miljøet, samtidig som jeg tidligere har vært trener for det nåværende G16 laget Dette kan dette sees på som en styrke og en begrensning (Thagaard, 2013). På den ene siden kan det være uvant for spillerne å se sin gamle trener som forsker. På den andre siden er spillerne vant til min tilstedeværelse på feltet, og denne måten ble det naturlig at jeg var tilstede. Før intervjuene hadde jeg også kjennskap til hovedtrenerne på G14 og G16. Da dette var personer som jeg hadde arbeidet med tidligere følte jeg at forholdet mellom meg og informant ble mer naturlig. Intervjuene og observasjonene virket mer naturlig og avslappende fordi vi hadde godt kjennskap til hverandre. I følge Nilsen (2012) vil forskeren alltid ha en påvirkningskraft, og er derfor bortkastet tid å prøve å eliminere forskerens påvirkning på konteksten. Jeg velger å tro at min rolle har hatt en positiv innvirkning. Intervjuer og observasjoner har føltes naturlig, samtidig som det ikke har oppstått noen problematiske situasjoner.

Som en glød og indre motivasjon for å gjennomføre en best mulig studie har jeg støttet meg til oppgavens eventuelle påvirkning og inspirasjonskilde. Av Tracy (2010) og Odds Ballklubb har jeg erkjent at studien kan være verdifull. Odd har vist interesse for oppgaven og temaet, studiens innhold kan bidra til å produsere relevante synspunkter og perspektiver som kan brukes i fremtidig utviklingsarbeid. Som forsker ønsker jeg å levere en studie der de involverte kan kjenne seg igjen, og en studie der det finnes viktige læringspoeng.

4.5 Dataanalyse

Studien bruker en kvalitativ metode for å danne økt kunnskap rundt fenomenet. I den kvalitative dataanalysen vil målet være å gjøre det mulig for leseren å tilegne seg økt kunnskap om feltet det forskers på. Ved hjelp av intervju, observasjon og dokumentanalyse har jeg forsøkt å forstå hvilke elementer som ligger til grunn for Odd sin talentutviklings virksomhet. I analysen av dataene er jeg inspirert av et Hermeneutisk perspektiv. I et slikt

perspektiv er man opptatt av å fortolke menneskers handlingsvalg med å utforske et dypere meningsinnhold enn det som er umiddelbart innlysende (Thagaard, 2013). Fokuset er på bakenforliggende årsaker for handling og å prøve å forstå delene i lys av helheten. Med utgangspunkt i datamaterialet, har jeg forsøkt å forstå hvilke teorier, perspektivet og synspunkter som danner grunnlaget for hva som gjøres i praksis.

For å få et datamateriale som er mest mulig relevant for problemstillingen har jeg valgt å bryte ned det innsamlede datamaterialet til mindre håndterlige deler for så å senere kategorisere dem. I følge Jacobsen (2000) vil denne fremgangsmåten være det riktige verktøyet innenfor kvalitativ analyse. Jacobsen (2000) fremhever tre steg for å få mest mulig ut av datainnsamlingen: Beskrive, systematisere/kategorisere og sammenbinde.

I den første fasen av beskrivelsen handler det om å renskripe intervjuer og observasjoner (Jacobsen, 2000). Fase to omhandler å kommentere de enkelte intervjuene og observasjonene. I den tredje fasen handler det å annotere data, det vil si å lage en sammenfatning av enkelt intervju og observasjon. Jeg har renskrevet intervjuene og observasjonen. Ved å benytte meg av en lydopptaker var det lettere å overføre datamaterialet til Word dokument. Etter overføringen av datamaterialet kommenterte jeg de enkelte intervjuene ved å markere ut det jeg mente var relevant for studiens temaer og problemstilling. Jeg markerte de delene av transkriberingen som jeg oppfattet som meningsbærende (Thagaard, 2013). Det siste arbeidet jeg gjorde i denne fasen var å se etter koblinger mellom data fra intervjuene og observasjonene.

I den neste fasen har jeg systematisert og kategorisert datamaterialet. Her har jeg løftet blikket vekk fra intervjuene eller observasjonene og over til relevante kategorier datamaterialet omhandler (Jacobsen, 2000). Det sentrale i dette steget er å etablere kategorier som kan bidra til at datamaterialet kan belyse fenomenet som undersøkes. For å lage en tematisk oversikt skulle kategoriene underbygge hovedtemaene i diskusjonskapittelet (Jacobsen, 2000; Tjora; 2010; Thagaard, 2013). På bakgrunn av studiens oppbygging ved bruk av modellene til Henriksen (2010a) var temaene i studien allerede dannet. ved hjelp av talentutviklingsmiljø- og miljøsuksess modellen, plassere jeg kategorier inn under hovedtemaene i modellene.

I det siste steget, som omhandler sammenbinding, handler det om å koble sammen de ulike kategoriene og enhetene. Ved å sammenkoble informasjon om de ulike kategoriene vil vi få muligheten til å se kategoriernes påvirkningskraft på hverandre (Jacobsen, 2000). Vi kan også si noe om de ulike kategoriernes betydning på undersøkelsesenheten. Som sagt ovenfor var mine kategorier laget på forhånd, ved å fylle ut temaene med relevante underkategorier ble det enklere å koble relevante områder mot hverandre. Ved å utføre en slik dataanalyse fikk jeg relevant data i riktige kategorier som vil gjøre besvarelsen mer troverdig (Thagaard, 2013; Jacobsen, 2000).

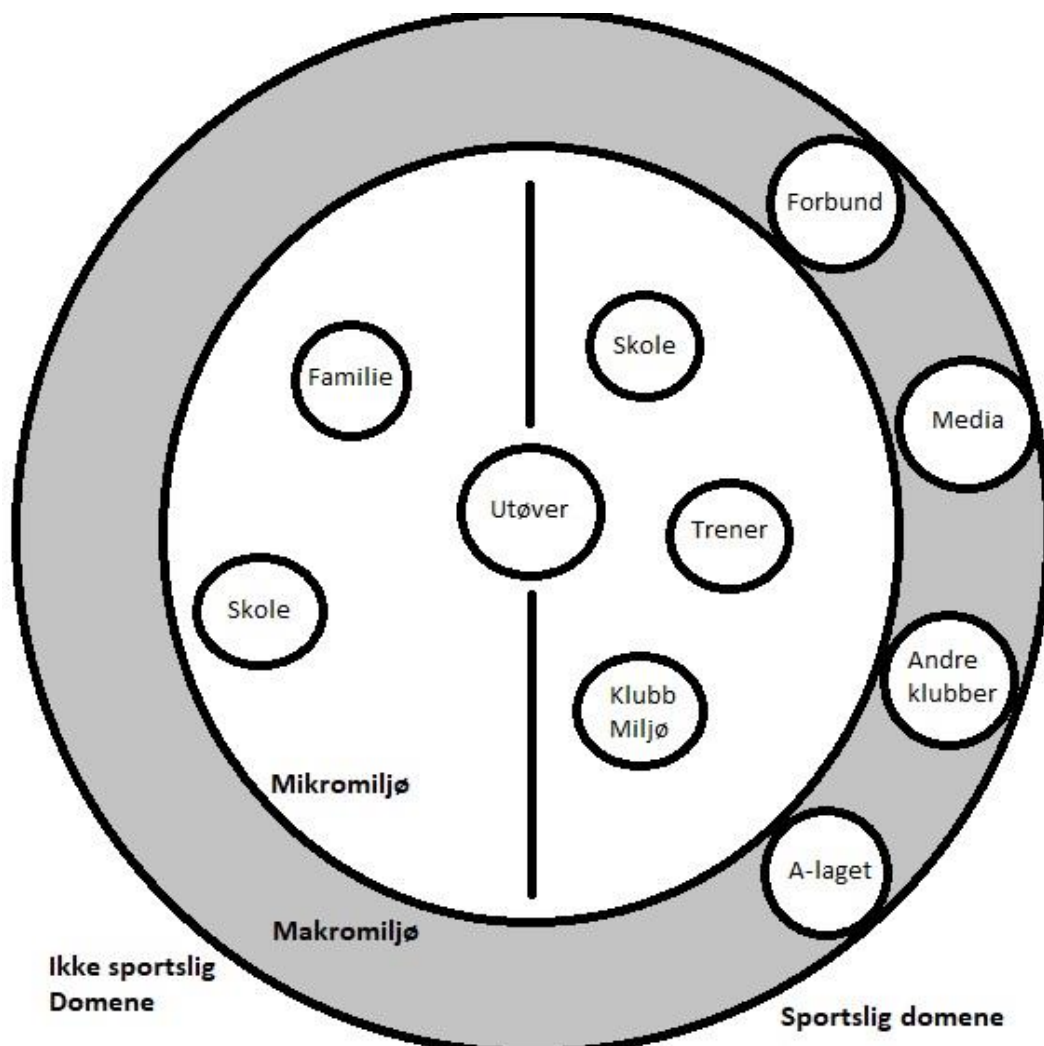
5.0 Resultat og diskusjon

I dette kapitlet vil jeg presentere studiens resultater, samtidig som jeg diskuterer funnene i lys av relevante synspunkter og teorier. De empiriske dataene jeg presenterer er skapt i interaksjon med min rolle som forsker, miljøet, og min erfaringsmessige- og teoretiske bagasje. Resultatet og diskusjonene presenteres på den måten jeg mener passer best for å redegjøre premissene innenfor den holistiske- og økologiske tilnærmingen, og for å skape en oversikt over datamengden studien inneholder. I følge Patton & McMahon (2006) vil det være vanskelig å oppnå kunnskap om et miljø uten å undersøke det i sin helhet. På bakgrunn av dette vil jeg beskrive enkeltkomponentenes påvirkning på miljøet i sin helhet. I kapitlet vil jeg presentere beskrivelser og antakelser på områdene som klubben prioriterer, i tråd med casestudienes formål om kunnskapsproduksjon (Andersen, 2013). Med dette i bakhodet er det viktig å forstå at det jeg presenterer er av min forståelse og tilnærming til miljøet, mens andre forskere med ulik tilnærming ville eventuelt avdekket andre funn.

Oppgaven tar utgangspunkt i Henriksens (2011) talentutviklingsmodeller hvor diskusjon og data vil bli belyst ut ifra disse modellene. I lys av Talentutviklingsmiljø- og miljøsuksess modellen beskrives jeg miljøets karakter, ut ifra strukturen modellene tillater. kapitlet vil starte med en beskrivelse av individ miljøet med fokus på nøkkelkomponentene i miljøene som utøveren befinner seg i. Deretter redegjør jeg for klubbens arbeid med talentutvikling gjennom miljøsuksess-modellen. Ved å beskrive de faktorene som bidrar til miljøets suksess. Ifølge Nilsen (2012) har jeg vært bevisst på at det er casen som skal diktere resultatene og ikke mitt utgangspunkt. På bakgrunn av dette vil studiens innhold bidra til at personer i talentutviklingsmiljøer kan dra nytte av kunnskapen å eventuelt påvirke sine lokale miljøer (Flyvbjerg, 2006).

5.1 Talentutviklingsmiljø Modellen

Under gir jeg en beskrivelse av de bestanddelene som viser min oppfattelse av utøvermiljøet til Odds Ballklubb. Ut ifra Henriksen (2011) sin forståelse av et talentutviklingsmiljø. Hvor miljøet defineres som et system hvor utøveren enten blir direkte eller indirekte påvirket av bestanddeler fra mikro- eller makromiljøet. I denne delen kommer jeg altså til å diskutere rundt nøkkelkomponenter som Odd fremhever som viktige. Nøkkelkomponenter som bidrar til at Odd kan drive talentutvikling på en fornuftig måte.

Figur 3 Min oppfatning av det individuelle utviklingsmiljøet i Odd

Figur 5 viser mitt inntrykk av det individuelle utviklingsmiljøet i Odd. Sentralt i modellen finner vi utøveren, som står i relasjon til omkringliggende domener. Nedenfor har jeg beskrevet idrettslige komponenter på mikromiljøet, før jeg har drøftet komponentene på det ikke idrettslige nivået. Deretter har jeg drøftet og diskutert rundt komponentene på makromiljøet.

5.1.1 Mikronivå – idrettslig domenet

Ut ifra hvordan jeg har definert mikromiljøet, beskriver komponentene ulike miljøer som kan påvirke utøveren på daglig basis. I figur 3 ser vi at majoriteten av komponentene befinner seg i sportslig domene. Figuren viser at det er disse komponentene som Odd mener påvirker utøveren i størst grad. Komponentene som presenteres i mikronivået er: treneren og klubbmiljø. Under har jeg beskrevet de ulike komponentene og diskutert i hvilken grad de eventuelt kan påvirke utøver-miljø forholdet.

Treneren

Majoriteten av trenerne i Odd sin Barne- og ungdoms avdeling (5-16 år) er frivillige og ulønnede trenere, flesteparten er foreldre til utøverne. I Odd er treneren den viktigste ressursen i klubben, uavhengig om det er en fulltidsansatt trener eller en foreldre trener. I sitat under som er fra trenerutvikler, presenteres dette:

“Det er treneren som er den viktigste ressursen. Å hvis vi tenker på dem som er på fulltid her de som jobber fra 14 og oppover, så blir dem ekstra viktige med tanke på at dem følger spillerne tett. (Trenerutvikler).

Valget om å ha heltidsansatte trenere fra 14 år og oppover er som sagt i kapittel 4.2 planlagt og ikke en tilfeldighet. Økonomi og budsjettering vil i alle klubber skape hindringer og muligheter for utvikling (Sæther, 2017). Odd er opptatt av at betydningen av en god trener øker i takt med spillernes alder (Carlson, 1991; Côtè, 1999). Dette samsvarer med Bloom (1985) som deler utvikling av ekspertise i tidlig-, mellom- og sen fasen, og som påpeker at betydningen av ulike personer endrer seg mellom de ulike fasene. Hvor betydningen av familie og venner vil være relativ lik i alle fasene, vil kravene til trenerens teoretisk- og praktisk kompetanse være viktigst i den mellomste fasen. På bakgrunn av dette vil valget om å ha heltidsansatte trenere fra alderen 14 år være forsvarlig, da det er i denne fasen treneren har størst påvirkningskraft på utøveren (Bloom, 1985, Côtè, 1999).

Relasjonen og tankegangen mellom trenerne virker å være samkjørt og koordinert. Da trenerutvikler har det overordnede ansvaret for å utvikle klubbens trenere, er en viktig oppgave å sikre at trenerne har lik oppfattelse av egen rolle.

“Jeg føler at treneren er en tillitsperson som skal prøve å utvikle spilleren til å få ut sitt potensial. Treneren skal først og fremst være der som en trygghetsperson, en støtte person som bryr seg om spillerne” (Trener 5).

Oppgavene til en trener kan være mange og omfattende og organisasjoner vil ha ulik oppfatning av hvilke ferdigheter og egenskaper som er viktigst (Sæther, 2015; Jones, 2006). I Odd er trenerne tydelig på hvilke trener oppgave som er den viktigste. I sitatet ovenfor av trenerutvikler poengteres det at den viktigste rollen til trenere er å være en omsorgs- og trygghetsperson. Dette underbygges av trener 5 på en slik måte:

“Hvis du ser på alle timene jeg som trener er med spillerne er det viktig å skape en trygg og god relasjon mellom meg og spilleren. I løpet av 1 år er vi på hundrevis av treninger, dusinvis av kamper og noen cuper eller samlinger” (Trener 5).

Vektleggingen av treneren som den viktigste ressursen har likheter med Wolfenden & Holt (2005) sin oppfatning gjensidige arbeidsforhold. Ved god relasjon mellom utøver og trener vil relasjonen bidra til å skape en effektiv arbeidsallianse som begge parter kan dra nytte av. Som trener vil det bli enklere å arbeide med utøveren, mens for utøveren vil det bli mer naturlig å stole på treneren (Wolfenden & Holt, 2005; Carter & McGoldrick, 1989). Med bakgrunn i dette kan vi si at Odd sitt arbeid med å skape trygge- og omsorgsfulle rammer har bidratt til skapelsen av god trener – utøver kohesjon (Carron et al, 1998). Da kohesjonen (samarbeidet mellom spiller og trener) kan være resultat avhengig, vil det også bli påvirket av forholdet mellom treneren og spilleren. Ved god kohesjon vil det bli enklere for en trener å samarbeide med spilleren fordi spiller har større forutsetning for å kunne stole på trenerens arbeidsmåter og kunnskaper (Carron et al, 1998; Jones, 2006). Ifølge Jones (2006) er relasjonen mellom spiller og trener en indikasjon på lagets suksess. Ser vi på laget som en arbeidsplass med gode tillits- og arbeidsforhold vil det være harmoni i forhold innsats og arbeidsoppgaver, dette kan sees på en indikator på suksess (Wolfenden & Holt, 2005).

I tillegg til at trenerens oppgave er ansvar for å skape trygge- og tillitsfulle forhold, er treneren også en viktig kunnskapsformidler. Flere av spillerne har som mål å ende opp i eliteserien eller utlandet, ut i fra dette er viktig at treneren innehar de nødvendige ferdighetene og kompetansen som skal til for å utvikle spilleren. Trener 5 og 3 viser betydningen av dette:

“De fleste har en drøm eller et ønske om å bli så god som mulig, da er det vår oppgave å utvikle dem. Vi setter krav i forhold til hva som må til for å bli en eliteserie spiller. Tittelen til vi som jobber her er jo spillerutvikler, vi skal utvikle spillerne. Vi skal jo styre dem i riktig retning og spille på dem måten Odd foretrekker” (Trener 5).

“ Vi som trenere skal ha faglig kompetanse. Vi skal jo overføre det vi kan om fotball over til spillerne, da er det viktig å kunne faget” (Trener 3).

Sitatene ovenfor viser betydningen av kompetansefor å utvikle spilleren. Dette harmonerer med Sæthers (2015) oppfatning av en trener, hvor hensikten er å bidra til at spilleren utvikler evner og ferdigheter. Odd sitt syn på trenernes faglige kompetanse, er i tråd med at trenere har lik rolle som en lærer (Kidman, 2005; Jones, 2006). Treneren skal overføre sine kunnskaper til spilleren. Dersom treneren er inkompetent vil læringsutbytte være minimalt og fraværende (Kidman, 2005; Jones, 2006). For å sikre dette har blant annet Odd trenerforum og interne trenerkurs, for å bidra til at treneren er oppdatert og utvikler seg.

Da trenerne påpeker metodikk og arbeidsmåter som relevant kan vi trekke inn begrepet orkestrering (dirigent). Gjennom koordinerte aktiviteter innenfor spesifikke rammer vil treneren forme spillerne mot de handlingsmåtene treneren fremmer som korrekte (Jones & Wallace, 2010). Trenerne i Odd kan betraktes som det motsatte av musikalske dirigenter, nemlig fotball dirigenter (Wallace & Pocklington, 2002; Jones & Wallace, 2010). På samme måte som en musikalsk dirigent bestemmer hvordan orkesteret skal fremføre, vil treneren dirigere hvordan laget skal spille. Dirigeringen innebærer å styre laget mot de handlingsmåtene som treneren mener er korrekte (Jones, 2006). Et viktig kjennetegn med orkestreringen som kom tydelig frem i observasjonene, var trenernes arbeidsmåte gjennom diskre coaching (Jones & Wallace, 2010). Her vil treneren stå i bakgrunnen og la aktiviteten utfolde seg selv uten å komme med beskjeder. På denne måten blir spillerne mer selvstendig i egen læringsprosess, hvor selve spillet fungerer som lærer. Dette samsvarer med mine observasjoner, hvor på treningene befant treneren seg på utsiden av øvelsene. I store deler av øvelsene kom treneren kun med beskjeder når øvelsen skulle endres. I spill sekvensen ble dette gjenspeilet. De eneste gangene treneren stoppet spillet var ved å forsterke positive handling eller påpeke tydelige feil. Treneren var mest involvert i pausene for å eventuelt justere laget til bedre prestasjoner.

På bakgrunn i dette kan vi si at trenerne stod i bakgrunnen og dirigerte spillerne til å prestere bedre. På kampdager stod treneren i trenerboden mens spillerne var på banen. Her var det ofte at spillerne gjorde feil eller riktige handlinger uten av treneren kommenterte det. I likhet med uttalelsen til Jones (2006) og Jones og Wallace (2010) befant trenere seg i bakgrunnen hvor han trakk i dem riktige trådene for at laget eventuelt skulle prestere bedre og deretter vinne.

klubbmiljø

Selv om Odd sin barne- og ungdoms avdeling har flere dyktige trenere, anses det som irrelevant hvis de ikke følger samme utviklingsprinsipper. Som sagt i kapittel 3.1 kan god kohesjon føre til bedre arbeidsforhold, dette forholdet er også viktig mellom klubbens trenere (Martindale et al; 2005; Martindale et al, 2007). Dersom hver enkelt trener har sin egendefinerte agenda og arbeidsmetodikk kan påvirkningen på spilleren bli for variert og mangfoldig. Samtidig vil det bli vanskelig for den enkelte spilleren å vite hva som skal til for å lykkes, da trenerne har forskjellig mening om hva som kreves (Roberts, 2012). For å skape et tydeligere utviklingsmiljø og enklere samkjøre trenerne velger Odd å basere utviklingsarbeidet gjennom nedfelt filosofi og prinsipper. Med bakgrunn i planverket vil Odd sin tilnærming til utviklingsarbeidet bli mer personuavhengig. Odd som klubb blir mindre avhengig av å ansette skolerte trenere i barnefotballen, da de selv kan utdanne dem gjennom et egendefinert planverk.

“En del foreldre som starter å trene lagene våre, har ikke samme forutsetninger som de som er heltidsansatte. Vi må sørge for at de bidrar til at spillerne er innom de temaene som sluttproduktet krever. De må jobbe ut ifra noen prinsipper som gjør spillerne rustet til å ta imot de kommende utfordringene” (Utviklingsleder).

Sitatet illustrerer viktigheten av planverket som strategisk verktøy for hvordan klubben vil at arbeidet med spillerutvikling bør foregå. Disse verktøyene har vist seg å være relevante i forhold til å utvikle toppspillere (Martindale et al, 2007). Et slik planverk gjennom vedtatte retningslinjer vil fungere som styrende for miljøets tilnærming til å utvikle spillere. Dette er med på å sikre at trenerne har lik filosofi og arbeidsmetodikk. Noe som ifølge Henriksen (2010a) er en suksessfaktor for gode utviklingsmiljøer. Nøkkelen ligger i å gi

sammenhengende og stabil påvirkning på spilleren, hvor klubbens retningslinjer er et premiss for hvordan dette arbeidet skal være.

Dersom trenerne følger samme prinsipper og utviklingsplan vil det være enklere for spillerne å vite hva som skal til for å lykkes. Trenerne tilbyr en sammenfallende påvirkning som er i harmoni med klubbens retningslinjer. I sitatet under fremhever en av trenerne hvordan klubben arbeider i ungdoms fotballen.

“Eksempelvis er det er skolering fra 14-19 år, hvor vi ser på helheten. Eksempelvis kan G14 spille 2 mot 2, G16 spille 4 mot 4 og G19 spille 7 mot 7. Selv om vi spiller med forskjellig antall spillere, arbeider vi ut ifra de samme prinsippene og retningslinjene. (Trener 2).

De nedskrevne retningslinjene som klubben fremhever definerer fremgangsmåter angående metodikk, prinsipper, læringsmomenter i ungdoms fotballen. klubben har også et planverk for barne avdelingen som legger mer fokus på holdninger og væremåte. Utviklingsleder definerer planverket for barne avdelingen for Odd skolen. Odd skolen har en todelt mening.

“På den ene siden handler Odd skolen om hvordan vi er på banen i trenings situasjon og i kampsituasjon. Det fungerer som en ambisjon at vi ønsker å ha gode fotballspillere med gode ferdigheter som har et stort repertoar” (Utviklingsleder).

I sitatet ovenfor har Odd skolen likheter med planverket for ungdoms fotballen, hvor Hensikten er å utvikle best mulig fotballspillere.

“På den andre siden skal Odd skolen skal si noe om de spillerne som er her. Den sier noe om hvordan vi skal bli oppfattet der ute, hvordan vi skal være sammen i gruppen og hvordan vi skal ta vare på hverandre. Det er en ambisjon fra oss om hvordan vi oppfører oss mellom menneskelig og utad” (Utviklingsleder).

Mens her omhandler Odd skolen en retning om å utvikle mennesket fremfor fotballspilleren. Hvor det er viktig med menneskelige ferdigheter og egenskaper som gjør at du kan klare deg i samfunnet. Et slikt syn på utvikling støttes av Gould og Kolleger (2007) som mener at idretten kan fungere som en arena med fokus på menneskelig utvikling. Hvor utøverne kan tilegne seg egenskaper og ferdigheter som gjør at dem lettere kan fungere i samfunnet. Under poengterer utviklingsleder valget:

”vi vet at de færreste får muligheten til å leve av fotballen. Men vi skal gi dem de verktøyene de trenger for å klare seg på andre arenaer” (Utviklingsleder).

Odd er tydelig på hvilke arbeidsoppgaver trenerne skal ha. Det skal arbeides for å utvikle fremtidens A-lagsspillere, samtidig man skal utvikle mennesker med de rette ferdighetene og egenskapene til å klare seg i samfunnet.

5.1.2 Mikronivå – ikke idrettslig domenet

Da kapitlet ovenfor beskriver idrettslige komponenters påvirkning på utøveren, vil dette kapitlet omhandle komponenter fra det ikke idrettslige domenet. Dette vil være elementer som påvirker utøveren uten at det direkte handler om idrett. Her vil jeg beskrive hvordan familie og skole påvirker utøveren.

Skole

Odd har et todelt utgangspunkt når det kommer til utøvernes skolehverdag. Utøverne fra 1-7 klasse går på vanlige barneskoler, mens de fra 8-10 på ungdom- og 1-3 på videregående skole har mulighet til å gå på Toppidrettsgymnaset (TIT). Toppidrettsgymnaset er en lokal skole for elever mellom 13-19 år, hvor man kan spesialisere seg i ulike idretter. Da flesteparten av spillerne fra G14 til G19 går på TIT, finnes det også de som går på vanlig ungdomsskole. For spillerne som går på vanlige skoler kan det bli vanskelig for treneren å følge opp spillerens idrettslige utvikling. Trener 5 forklarer utfordringen slik:

”Med tanke på de som går på menstad eller bratsberg skole, har vi kontakt med lærerne om hvordan de oppfører seg. Men vi kan ikke styre idrettslig belastning eller trening” (Trener 5).

Treneren fremmer vanskeligheten med idrettslig oppfølging dersom de ikke går på TIT. Selv om de har jevnlig dialoger med lærere, har ikke Odd noen kontroll på den fysiske belastningen spillerne kan få på andre skoler. Skolen fremstår som den utenom sportslige komponenten som har størst påvirkning på utøveren (Sæther, 2017). Forskere har påpekt at skole- og idrettsarenaen ofte har et konkurranseforhold som kan virke negativt på utøveren (Bourke, 2003). Selv om spillerne er slitne fra treninger eller kamper, må de fortsatt gjennomføre vanlige kroppsøvingstimer. Dette forholdet kan virke negativt på utøveren, da belastningen kan bli for stor.

Samarbeidet mellom Odd og TIT virker å være strategisk koordinert at det vil være misoppfattende at disse institusjonene skal ha et konkurranseforhold som kan virke negativt. Gjennom Odd sitt samarbeid med TIT får utøverne et mer fleksibelt og tilpasset treningsopplegg som er tilrettelagt for idrettssatsing (Christensen & Sørensen, 2009; Mikkelsen, Holst & Trangbæk, 2005). Trener 5 forklarer samarbeidet med TIT slik:

“Da alle spillerne jeg har går på TIT har jeg bare positive opplevelser hittil. Vi deler lokaler med skolen så det er ikke lange veien hvis det er noe. Jeg har jevnlig dialoger med lærere, så jeg føler det er enkelt å holde meg oppdatert rundt spilleren” (Trener 5).

Da Odd foreløpig bare har positive opplevelser med TIT kan samarbeidet sees på som en miljømessig suksessfaktor. Idrettslig suksess kan ofte ha en relasjon til andre komponenter (Wylleman & Lavalle, 2004). Ifølge Henriksen (2010a) og Christensen & Sørensen (2009) kan samarbeidet mellom skole og idrett være avgjørende for miljøets evne til å utvikle suksessfulle spillere. Da trenere 5 erfarer at flere og flere spillere velge å gå på TIT, må det sees som en positiv arena for utvikling. Da det idrettslige samarbeidet mellom Odd og TIT er skreddersydd utøveren er det lettere å passe på utøverens belastning. I tillegg er det enklere for TIT å stimulere utøveren gjennom fysisk og koordinert trening som utøveren kan dra nytte av i fotballen. Ifølge trener 5 angående dagens A-stall hvor 14 av 22 spillere enten har gått eller fremdeles går på TIT er dette et samarbeid som klubben og skolen drar nytte av. I min oppfatning av talentutviklingsmiljøet i figur 3 ser man at skolen som to elementer. Dette fordi i min forklaring av relasjonen spiller – skole, går ikke alle på samme skole. Noen går på idrettsskole mens andre på vanlige skoler.

Familie

Odd er bevisste på at det er trenere som er den viktigste ressursen, samtidig er de bevisste på hvilken rolle utøverens familie kan ha. I miljøer hvor det å prestere stadig blir mer og mer viktig, vil foreldre ha ulik betydning og innflytelse på utøveren. Odd sitt syn på foreldrene som en støttespiller har likheter med trenerens rolle som en omsorgsperson.

“Den gode foresatte er den som støtter deg, å det tenker jeg er med på å skape den trygge fotballspilleren. Sånn jevnt over oppfordrer vi foresatte og familie til å være en

støttespiller, det trengs. Hjemmet og familien skal være en du alltid skal stole på, det tror jeg er med på å skape gode utøvere” (Trenerutvikler).

I likhet med treneren skal foreldrene fungere som støttespillere. Det legges stor vekt foreldrenes rolle som emosjonelle støttespillere. Som ifølge Wolfeden & Holt (2005) kan foreldre bidra med moralsk støtte, som vil ha positiv innvirkning på spilleren. Dette underbygges at blant annet Bloom (1985) og Côté (1999) som mener betydningen av foreldre har en mer helhetlig betydning enn treneren. I diskusjonen rundt trenerens betydning i kapittel 5.1.1 har Odd fulltidsansatte trenere fra G14. Dette underbygges som et korrekt valg av Carlson (1991) og Bloom (1985) hvor trenerens påvirkning på spillerne er størst rundt denne alderen. Men foreldrene har en mer helhetlig betydning da de fungerer som emosjonelle støttespillere under hele karrieren til utøveren (Bloom, 1985; Wolfeden & Holt, 2005). Betydningen av omsorgsfulle og støttende foreldre har en lik betydning uavhengig om spilleren er 5 eller 15 år. På Bakgrunn av dette kan det sees på som positivt at Odd har foreldretrenere i barnefotballen.

Odd er også bevisst over hvilken betydning foreldrene kan ha i forhold til tidsbruk og økonomi. Foreldre som viser interesse for idretten, samt har økonomisk trygghet kan bidra til spillerens utvikling (Kirk, Carlson, O'Connor, Bruke, Davis, & Glover, 1997). Odd viser stor forståelse for hvordan det økonomiske aspektet kan spille en stor rolle.

“Det koster mer og mer å spille fotball, det koster eksempel å gå på Toppidrettsgymnaset. Det er ikke alle som har råd, utøverne må kanskje ta ekstra jobber. Økonomi kan være en begrensende faktor, men vi må tenke og se på løsninger, for at alle får muligheten til å være med” (Utviklingsleder).

Sitatet ovenfor har likheter med Kirk (et al, 1997) og Holt (et al. 2008) sin fremtoning av barns idrettsdeltakelse. Hvor økonomi kan sees på som en hindring og en forsterkning for idrettslig deltakelse og suksess. Da Odd påpeker at alle skal få muligheten til å være med, skal ikke økonomi sees på som en hindring. I dialog med lagleder for et av lagene påpekes det at flere av familiene ofte har hatt økonomiske utfordringer, men at klubben i samarbeid med familien alltid finner en løsning som gjør at spilleren får delta i idretten. Økonomien og foreldrenes tidsbruk kom tydelig frem da jeg observerte spillerne gjennom treninger og kamper. Alle spillerne hadde nytt og oppdatert treningstøy, samtidig som flesteparten hadde

de nyeste fotballschoene som ofte koster flere tusen. Foreldrenes innsats i forhold til tidsbruk ble også tydelig observert. Foreldrene kom ofte før treningen var ferdig for å observere og støtte sønnen sin. På kampdager var samtlige foreldre til stede for å vise interesse og støtte utøveren.

Da Odd er bevisste på at familien kan ha en positiv innvirkning, mener de også at enkelte foreldre også negativt kan påvirke utøveren. Lauer og kollegaer (2006) viser til foreldre som kan ha en negativ effekt på utøverens utvikling gjennom press i form av resultater og prestasjons fokus. Hvor foreldrene ofte skal leve ut sine idrettsdrømmer gjennom sine barn. Trenerutvikler illustrerer dette tydelig:

“ I Telemark som det er overalt har du foreldre som lever sine drømmer gjennom sine barn. Som presser og pusher, og forteller dem at dem ikke er gode nok. Selv om du har nok eksempler på utøver som har lyktes gjennom å bli pushet, er vi mer for foreldre som støttespillere” (trenerutvikler).

Odd er bevisste på at overivrige foreldre er noe man alltid vil ha i idretten. Foreldrenes engasjement for barnets fotballdeltakelse kan åpenbart virke positivt gjennom støtte og bekreftelse, men kan også på den andre siden medføre krav og forventinger som negativt kan påvirke utøveren (Sæther 2017; Wolfenden & Holt, 2005, O’Rourke, Smith, Smoll & Cumming, 2011).

Odd i likhet med NFF har vedtatt foreldrefrie soner som skal bidra til å skjerme spilleren fra foreldrenes engasjement (Foreldrevettregler, 2016). Selv om tiltaket har hjulpet har Odd jevnlig foreldremøter for å informere foreldrene om status og samarbeid.

“Vi har ofte foreldremøter for å få vite hvordan det går med spilleren på andre arenaer. I tillegg er det viktig med god dialog med foreldrene angående veien videre” (Trener 5).

Hensikten med foreldremøtet er å opparbeide seg informasjon om spillere på andre arenaer, samtidig som treneren og foreldre skal være enige om hvordan de skal arbeide videre. Arbeidet omhandler blant annet regulering av foreldrenes engasjement og innsats i idretten for å sikre optimal utvikling for spilleren. Et slikt tiltak styrkes av Clarke og Harwood (2014) som henviser til det å stille krav til foreldrene i forhold til det å være gode idrettsforeldre i

lys av trener- eller praksisperspektiv. På bakgrunn av dette kan Odd bidra til at foreldrene ikke er i overkant av engasjerte og styrende ovenfor spilleren, men heller jobber sammen med treneren i forhold til det klubben mener er korrekt væremåte (Sæther, 2017; Clarke & Harwood, 2014).

5.1.3 Makronivået idrettslig- og ikke-idrettslig domenet

I Kapittel 5.1.1 drøftet jeg rundt idrettslige komponenter som direkte påvirker utøveren. I dette kapitlet har jeg drøftet idrettslige komponenter som i liten grad påvirker utøverens utviklingsmiljø men som likevel har en påvirkningskraft. Her er det komponenter som media, A-laget, andre klubber og Forbud. Ingen av elementene har en direkte påvirkning med utøver-miljø forholdet, men legger eventuelt føringer for hvordan klubben arbeider med det dagligdagse arbeidet.

Media

Medias rolle innenfor idrettsfeltet kan sees på som en bidragsyter eller en barriere for talentutvikling (Henriksen, 2011). Media nå i 2018 er ikke det samme som for 20 år siden. Odd er bevisst over medienes bidrag både på det sportslige og utenomsportslige domenet, samt hvilken påvirkning det eventuelt kan ha på spillerne. Med forbehold om mediene som en bidragsyter er Odd positive til det dem kaller for det tradisjonelle media.

“En ting er jo det tradisjonelle media, med tv hvor du kan se lokale topplag og internasjonal fotball. Hvor du kan bli inspirert av Ronaldo, Messi eller Torgeir Børven”
(Trenerutvikler).

I Odd sitt forhold til det de kaller for tradisjonell media, har spillerne lettere for å se hvor toppnivået ligger. En slik bekreftelse på ferdigheter har likheter med det Dahlén (2008) diskuterer som medienes idrettslige påvirkning. Med tilgang til fotballens toppnivå vil det være enkelt for spilleren så se hvor nivået ligger i lokal eller internasjonal toppfotball. Dagens spillerne har konstant tilgang til fotball gjennom Tv eller sosiale medier (Sæther). I likhet med disponeringen fra det tradisjonelle media, har også sosial medier en stor påvirkning på spillerne. Gjennom sosiale medier vil spillerne enklere mota utmerkelse for sine bragder (Hjelseth, 2015). Slik anerkjennelse kan fungere som motivasjon for fremtidig innsats og arbeid mot utvikling og suksess (Li, Lee & Solomon, 2008). Trenerutvikler påpeker hvor enkelt det er å få anerkjennelse gjennom sosiale medier:

“det er jo lett å bli anerkjent gjennom mediene da. Du kan legge ut en liten filmsnutt på snapchat eller facebook av en kantspiller som dribler en motstander hvor man hyller fintene og driblingen” (trenerutvikler).

På denne måten vil mediene fungere som en plattform for motivasjon. Ved å gjøre det bra kan man legge ut flere innlegg på sosiale medier som vil stimulere spillerens positive oppfatning av egne ferdigheter.

Da Odd er bevisste på at mediene og sosiale medier kan fremstå som en positivt faktor, er de samtidige oppmerksomme på de negative påvirkningene.

“Men på det sosiale media bilde er det mere utfordrende. Med forskjellige sosiale medier skal du ikke gjøre mange feil utpå en fotballbane før du blir slaktet”

(Trenerutvikler).

Sosiale medier i idretten kan være en utfordrende arena, som enten kan gi positiv eller negativ oppmerksomhet til spilleren (Sæther, 2017). Som nevnt i sitat om det tradisjonelle media, har også det sosiale media like muligheter til å spre nyttig og positiv informasjon til spilleren. På motsatt siden kan media og sosiale medier påvirke et menneske gjennom digital mobbing (McQuade, Samuel, Colt, James, Meyer & Nancy, 2009). Det å skrive negative kommentarer om vedkommende på sosiale medier, kan eventuelt påvirke utøverens motivasjon. I Odd er dem bevisste på at det fort er mulig å drive med digital mobbing uten at man mener det.

“Det kan være noe som er nesten så uskyldig som en liten filmsnutt av en kamp som tas med en telefon. Der du har en kantspiller som dribler en motstander som detter på rumpa. På sosiale medier hyller man da fintene og driblingene som er veldig bra. Men du har også en i tillegg som har havnet på rumpa, som kanskje ikke syns det er så kult at klippet ligger ute. Så du driter ut noen, samtidig som du hyller en annen”

(Trenerutvikler).

Eksemplet ovenfor illustrerer hvordan man kan bruke sosiale medier som en plattform for mobbing uten at det er hensikten. Odd er bevisste på at det også er foreldre som driver med nettmobbing uten at de er klar over det. For å gjøre spillerne mer bevisst over bruken av sosiale medier har Odd valgt å innføre noe som de kaller for kompis kontrakt. Denne

kontrakten har likheter med Odd skolen, men omhandler hvordan man skal oppføre seg i et samfunn som blir mer og mer opptatt av likes. Trenerne arbeider med spillerne gjennom kompis kontrakten slik at spillerne skal ha et bevisst forhold til mediens konsekvenser.

A-laget

I utviklingsarbeidet spiller forbilder viktige roller i likhet med sosiale medier. Odd har en god tradisjon på å utvikle lokale toppspillere samtidig som de er bevisst på hvilken innflytelse A-lagsspillerne kan ha på klubbens yngre spillere. Utviklingsavdelingens hovedmål er å utvikle lokale spillere til eget A-lag, på bakgrunn av dette er det viktig at A-lagsspillerne har riktige holdninger og verdier ovenfor klubbens yngre spillere.

“Snakker man om holdninger og innstillinger så er Fredrik Nordkvelle, Jone Samuelsen og Steffen Hagen fantastiske rollemodeller. Måten de oppfører seg på, snakker med andre, oppfører seg i forhold til motspillere og dommer så er dem forbilder. Den biten er viktig for de unge spillene” (Trenerutvikler).

I likhet med mediens påvirkning, vil også A-lagsspillerne påvirke spillerne ved fremme de mentale ferdighetene klubben mener er viktige. Tidligere studier av Henriksen (2010a; 2010b) viser til mentale ferdigheter som nøkkelfaktor for suksess, Dette samsvarer med Odd sitt arbeid med å utvikle spillernes mentale ferdigheter. I følge Pensgaard og Høgmo (2004) er mentale ferdigheter minst like viktige som fysiske ferdigheter for å bli en toppspiller. På bakgrunn i dette vil Odd sitt synspunkt bidra til at dem utvikler spillere som har de rette mentale ferdighetene. A-lagsspillerne vil da fungere som eksempler på korrekt mentalitet.

Da forholdet mellom A-laget og klubbens yngre spillere er vesentlig for utviklingsarbeidet virker relasjonen mellom klubbens yngre spillere og A-lagsspillerne til å være fraværende. Gjennom hele observasjonsperioden ble det aldri observert interaksjon mellom A-lagsspillere og klubbens G14 eller G16 lag. I tillegg til mine år som tidligere trenere i Odd har jeg aldri opplevd at A-lagsspillere har kommet ned for å hjelpe de yngre spillerne. Avstanden virker å være fjern mellom topp og bredde. Logikken bak dette samarbeidet kan forstås som at spillerne selv må erfare og forstå hva som kreves for å nå toppfotballen (Henriksen, 2013). Dette harmonerer med det Gould & Carson (2008) refererer til som kriterier for fremtidig suksess. Hvor rette ferdigheter og egenskaper må bli erfart og lært opp i stedet for å bli fortalt. At forholdene mellom A-laget og de yngre lagene fremstår så fjernt som det gjør

virker som et paradoks da klubben er tydelig på å utvikle lokale spillere. Det er underlig at klubben ikke tilrettelegger for kompetanseutveksling med de yngre lagene da Odd er tydelig bevisste over konsekvensene.

Andre klubber

Da Odd samarbeider med Telemark kretsfootball og fylkets breddeklubber omhandler individ miljøet ikke bare det miljøet som er i Odd, men også miljøene i de andre breddeklubbene. Gjennom Telemarksmodellen skal Odd sørge for at breddeklubbene har et godt samarbeidsforhold til klubben. Med et dynamisk ferdighetssyn ønsker Odd å gi både spillere i egen klubb men også i naboklubbene utfordringer som er tilpasset utøverens ferdighetsnivå (Roberts, 2012). Uavhengig om nivået er lokalt, sone, krets eller landslag. Et slikt dynamisk ferdighetssyn ligger til grunn for klubbens hospiteringsarbeid. Ved å la andre spillere hospitere inn på Odd treninger uten av klubben henter spilleren permanent, vil spilleren få tilpasset matching i treningshverdagen. På denne måten utvikler Odd spillere rundt om i fylket samtidig som de opprettholder konkurransedyktige miljøer i breddeklubbene. Utviklingsleder forklarer tilnærmingen slik:

“De små miljøene i de små klubbene må ha gode vekstvilkår. Hvis vi henter inn de beste i ung alder fra alle samarbeidsklubbene vil fotballnivået i fylket bli mindre konkurransedyktig. Hvor god læring og utvikling er det for oss når Odd G10 møter et lag og vinner 20 null. Vi som en toppklubb skal ha de som til slutt kommer igjennom nåløyet. Fram til da ønsker vi at det skal være så god aktivitet ute i breddeklubbene”
(Utviklingsleder)

Odd tilrettelegger for å gi hospiterings-spillere utfordringer som ligger på et høyere nivå enn det eget lag kan tilby. På denne måten vil Odd utvikle egne spillere, men også motstandere fra andre klubber. Den lokale ligaen vil da bli konkurransedyktig som på sikt kan føre til utviklingen av flere toppspillere. Fordelen ved å ha konkurranse dyktige miljøer i idretten omhandler verdifulle leksjoner for utøveren, som han eller henne kanskje ikke vil erfare ved kun idrettslig fiasko eller dominans (Martens, 2004; Smoll og Smith, 2005)

I tillegg til å erfare verdifulle leksjoner vil også spillernes motivasjons og idretts glede bli preget av miljøet. Studie gjort av Cumming og kollegaer (2007) viser det konkurranse dyktige miljøer som vesentlig for idretts glede og motivasjon. Ved å kun tape eller vinne vil spillerne

miste gleden og motivasjonen til idretten. Slik kan Odd opprettholde spillernes glede og motivasjon miljøet På bakgrunn av dette vil Odd sin tilnærming til ikke bare å utvikle Odd spillere, men til å utvikle alle spillere i Telemark fremstå som et fornuftig valg.

Forbund

Den siste komponenten som Odd fremhever er samarbeidet mellom klubben og Norges Fotballforbund og Norsk Toppfotball. Odd i likhet med andre topplag samarbeider med forbund for å få bedre rammebetingelser for spillerutvikling. I kapittel 5.1.1 påpeker Odd viktigheten av å ha kunnskapsrike trenere som vil ha en lærerlignende rolle for laget. I samarbeidet med Forbundene fremmes kompetanse som det viktigste bidraget.

“Så bidras det med kompetanse, det er jevnliges trenersamlinger for trenerne i toppklubbene. Eksempelvis La Manga seminaret, der er jo alt av trenere og utviklingsledere samlet” (Trenerutvikler).

Slik kunnskapsutvikling oppstår progressivt og påvirket av samspill med andre trenere (Lemyre, Trudel & Durand-Bush, 2007). En slik måte å utdanne trenere fremstår som et korrekt valg da utveksling av kunnskaper og ferdigheter trenere seg imellom vil påvirke den individuelle trenerens synspunkt på talentutvikling (Lemyre et al, 2004). Odd har vært en tilhenger av denne kunnskapsutvekslingen for å sørge for at Utviklingsleder og trenerutvikler holder seg faglig oppdatert. Ved årlig å dra på seminar og konferanser for trenere og ledere, holder Odd seg faglig oppdatert. Selv om denne måten fremstår som vesentlig og riktig er Odd samtidig oppmerksomme på kunnskapene og ferdighetene som læres må bearbeides i forhold til utviklingsarbeidet i fylket. Utviklingsleder forklarer det slik:

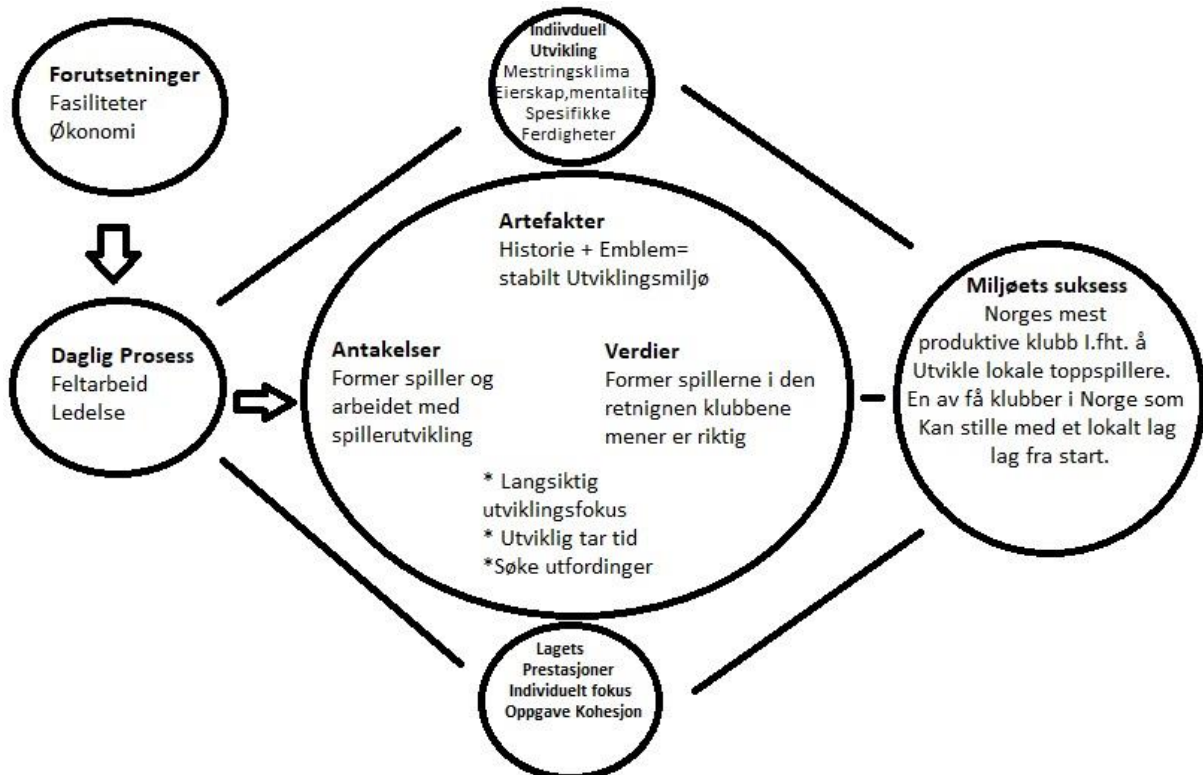
“Selv om vi får gode impulser utenfra må vi arbeide på Odd måten. Det som fungerer i Oslo fungerer kanskje ikke i Skien. Vi må finne vår egen vei for å utvikle så mange som mulig” (Utviklingsleder).

Da læring og utvikling er såpass kompleks påpeker Lemyre (et al, 2004) og Lyle (2002) at trenerutdanning ikke bør foregå gjennom samlinger og konferanser hvor foredragsholdere kun fremmer en vei som riktig. Da utdanning og trening i stor grad er kontekstavhengig vil det være irrelevant å tenke at det som fungerer for andre vil funke for oss. Med bakgrunn i dette er Odd sitt synspunkt på det å finne en egen vei når det kommer til spillerutvikling være et viktig synspunkt. Odd sitt samarbeid med relevante forbund er noe som vil påvirke

utøver-miljø forholdet distansert. Gjennom ny læring vil trenerne prøve andre arbeidsmåter som da vil påvirke spillerne.

5.2 Miljøsuksess modellen

I dette kapitlet vil jeg forklare hvilke faktorer Odd fremhever som miljømessige suksessfaktorer. Kapitlet vil ha en lik oppbygging som forrige kapittel, hvor resultat og drøfting skjer flytende.

Figur 4 min Oppfatning av miljømessige suksessfaktorer

Som figur 4 viser starter modellen med miljøets forutsetninger, som former hvordan det dagligdage arbeidet utføres. Innenfor individuell- og lagets utvikling og prestasjoner vil sees på som et produkt av det daglige utviklingsarbeidet. Deretter forklarer jeg klubbens organisatoriske kultur, konkretisert gjennom artefakter, antakelser og verdier. Til slutt vil jeg oppsummere studien hvor jeg trekker frem studiens hovedtrekk.

5.2.1 Forutsetninger

Fasiliteter

Som sagt i kapittel 3.1 vil klubbens forutsetninger styre det dagligdagse utviklingsarbeidet. Det er en rekke ressurser i miljøet som er viktige forutsetninger for Odd. Klubben fremhever fasiliteter og økonomi som de viktigste faktorene for hvordan det dagligdagse arbeidet utføres. Klubbens fasiliteter blir sett på som gode og relevante for skapelsen av god aktivitet. Utviklingsleder påpeker det slik:

“Vi har gode fasiliteter og Treningsforhold i Odd. Mange treningsarenaer tilgjengelige, alt fra ballbinge til kunstgressbane med undervarme” (Utviklingsleder)

Alle lagene i Odd deler de samme fasilitetene. En 11'bane, en 7'r bane og en ballbinge. I tillegg har klubben innendørs treningscenter for å drive med fysisk trening. Fasilitetene sørger for at det blir enklere for trenerne å tilrettelegge for god aktivitet. Gjennom moderne fasiliteter vil flere få mulighet til å til å trene og utvikle seg som fotballspiller. Denne muligheten gjennom gode fasilitetene påpeker Henriksen (2011) som vesentlig for idrettslig utvikling. Ved å ha tilgang på baner og områder for trening vil det bli enklere for trenerne å tilrettelegge for spesifikk trening. I harmoni utviklingsmiljøet til Vaxo (Henriksen, 2011) ble også Odd sine innendørs fasiliteter fremhevet som svært viktige. Da ballingen til Odd gir muligheten til innendørs trening og variert trening er denne fasiliteten svært viktig for miljøet.

“Ballbingen er jo veldig grei. Når det er kaldt eller dårlig vær, har vi mulighet til å trene innendørs. Vi bruker også bingen til å trene litt fysisk. (Trener 2).

Ballbingen som en innendørs ressurs fremstår som svært viktig for utviklingsarbeidet i Odd. Ved dårlig vær vil ballbingen bidra til at trenerne kan opprettholde det dagligdagse utviklingsarbeidet istedenfor å avlyse treninger. I likhet med miljøer i Henriksens (2011) doktorgradsprosjekt vil også Odd sine fasiliteter fremstå som en positiv suksessfaktor. Rammebetingelsene fremstår som en sterk bidragsyter, fremfor en hindring.

Økonomi

Komponenten økonomi har stor rolle for utviklingsarbeidet, hvor fasilitetene kan fremstå som et resultat av klubbens økonomi. Ved å ha gode økonomiske forutsetninger vil mulige hindringer som baner og treningsmateriale minskes. Utviklingsleder fremmer klubbens gode økonomi slik:

“Vi har såpass god økonomi at når banen må byttes så ordner vi det. Alle lag skal ha nok baller og utstyr. Så jeg tror at økonomi bidrar veldig” (Utviklingsleder).

I forhold til sitatet over vil økonomien opprettholde klubbens gode treningsfasiliteter. Så fort klubben trenger oppgradering av fasiliteter som baner eller mål vil dette bli gjort uten økonomiske problemer. I tillegg til gode fasiliteter bidrar klubbens økonomi også til at alle lagene har det materielle utstyret dem trenger. Dette harmonerer men mine observasjoner av lagene G14 og G16. Før treningene startet tok trenerne frem det utstyret som skulle brukes. I løpet av 37 timer observasjon hadde aldri lagene mangel på materielt treningsutstyr.

Da klubbens økonomi ikke blir sett på som en barriere, er utviklingsleder tydelig på hva som er viktig i utviklingsarbeidet.

“Selv om økonomien er stabil og god er det viktig å utvikle de riktige spillerne. I vårt hode slår hardt arbeid et hvert talent. Innsats og hardt arbeid er nødt til å ligge i grunn” (Utviklingsleder).

Bak sitatet ligger det er godt poeng som beskriver hvordan klubben selv opplever den økonomiske tryggheten. Klubbens gode økonomi gir flere muligheter enn begrensninger. Klubbens økonomiske forutsetninger kan bidra til å gjøre spillernes og trenernes hverdag bedre tilrettelagt. Samtidig er Odd bevisste på å ikke sette likhetstegn mellom utviklingssuksess og penger. Trenere og klubben er enige om at det ikke er hvor mye penger en har som er avgjørende, men innsatsen og arbeidet som spilleren nedlegger. Dette harmonerer med funnene i Henriksens (2010a; 2010b) doktorgradsoppgave hvor to av miljøene han undersøkte var preget av svake økonomiske forutsetninger. Hardt arbeid og innsats over tid ble sett på som nøkkelen for fremtidig suksess. Med dette i bakhodet lærer spillerne at det ikke er likhetstegn mellom økonomi og fremtidig suksess, dedikasjon, innsats og hardt arbeid trengs for å lykkes.

5.2.2 De daglige rutinene

Feltarbeid

De daglige rutinene refererer til det praktiske utviklingsarbeidet som skjer på felt hver eneste dag. Da mine observasjoner omhandlet lagene G14 og G16 vil dette kapitlet omhandle tilnærminger lagets trenere har til det daglige arbeidet. Som sagt i kapittel 4.2 med trenernes bakgrunn, har begge trenerne lang fartstid som fotballtrenere. Begge trenerne er godt inkorporert i Odd sin utviklingsfilosofi og er tydelig oppdatert på den akademiske siden av fotball faget. Trener 1 beskriver hvordan en Odd trening vanligvis ser ut:

“Det er en oppvarming som er en teknisk øvelse. Det er viktig med repetisjoner i bagasjen så vi bruker 20 min på det. Deretter er det en temabasert posession øvelse, før vi avslutter med 45 minutters spill” (Trener 1).

Odd sin talentutviklings tilnærming har likheter med det psykologiske perspektivet (tabell 1) hvor mengde og spesifikt treningsinnhold fungerer som hovedfaktor for fremtidig suksess (Ericsson et al, 1993; Ford et al, 2009). Odd sin tilnærming til å utvikle fremtidens A-lagsspillere baserer seg på spesifikk og strukturerte treninger med et overordnet mål om spesifikk ferdighetsutvikling. Bak sitatet ovenfor ligger det gjennomarbeidede økter som i større grad har likheter med Ericssons (et al, 1993) spesifikk trening enn Côtés (1999; 2007) spesifikk lek. Dette harmonerer med mine observasjoner av lagene i treningshverdagen. Ofte var oppvarmingen med ball i en eller annen form for pasningsøvelse. Her terpet spillerne på de individuelle ferdighetene som trenerne mente var viktige. Deretter var det ofte en temabasert posession øvelse, hvor temaet var ut ifra klubbens planverk. Tilslutt var det minimum 40 minutter med spill som hadde samme temaet som forrige øvelse. Selv om treningen har en strukturert, spesifikk og temabasert tilnærming i forhold til betydningen av ulike øvelser, er trenerne konkrete på betydningen av mengden spill.

“Vi jobber jo inn mot selve kampen. Det er det vi trener mot, fotballkampen 2 lag mot hverandre med spill - motspill. Da er det jo viktig å spille mye på trening. (Trener 2).

Trenerne og klubbens valg om at mesteparten av treningen skal være i en spill kontekst 2 lag mot hverandre har likheter med funnene i studien til Hjermsset (1998). Hvor spillerne selv

påpeker denne treningsmåten som mest relevant for utvikling og suksess. Valget om at så stor del av treningen skal omhandle selve spillet handler om overføringsverdien slik trening kan ha (Sæther, 2017; Bergo et al, 2002). I en slik spill kontekst kommer spillerne ofte i kjente posisjoner som oppstår i kamp. På denne måten vil spillerne erfare flere kamplike situasjoner som gjør spillerne mer klar over hvilke valg som er riktige å ta i gitte situasjoner.

Da treningsinnholdet i Odd kan fremstilles som en suksessfaktor (Ward et al, 2007; Ericsson & Lehman, 1996; Stambulova, 2009) vil også treningsmengden spille en stor rolle. Da lagene G14 og G16 trener 4-5 dager i uken (360-390 Timer i året) kan dette oppfattes som middels mengde trening. Selv om antall timer ikke helt er i nærheten av Simon og Chase (1973) sin "10 000" timers regel, har flere studier vist til suksessfulle som trente langt under 10 000 timer (Ward et al, 2007; Williams & Ford, 2008). Selv om lagene trener i underkant av 400 timer hvert år, er trenerne bevisste på at det er viktigere med kvalitet enn kvantitet. Odd fremmer viktigheten av kvalitetstreninger fremfor uspesifikk mengdetrening.

Ledelse

Et annet viktig område innenfor det daglige arbeidet er trenernes ledelse på feltet. Gjennom ulike typer ledelse er Odd bevisst på hvilken tilnærming som er mest nyttig for å utvikle fremtidens A-lagsspillere. I likhet med avsnittet om arbeidsmetodikk som omhandler spesifikk arbeidsmåter i forhold til øvelser, vil denne delen omhandler Odd sin trenerledelse på feltet. Odd trenerne virker samstemte i hvilken type ledelse som egner seg i forhold til at spillerne skal ha en positiv utvikling. Trener 1 beskriver hvilken tilnærming slik:

"Det inngår i planleggingen av økta om du skal være veldig veiledende eller mer instruksjon som jeg liker. Det omhandler vel egentlig tema. Når vi jobber med forsvarsspill ønsker vi ikke så mye kreativitet, da er det mere instruksjon. Mens når vi jobber mer angrepsspill så må vi trigge det kreative, da er det mere veiledning."
(Trener 1).

Ut ifra trener 1 sin beskrivelse er måten Odd velger å lede på situasjons- og tema basert. I forhold til situasjonen spilleren befinner seg i, styrt av øktens overordnede tema vil trenernes ledelse ha kjennetegn som situasjonsbestemt ledelse (Hersey, Blanchard, & Natemeyer, 1977). Situasjonsbestemt ledelse i seg selv er ikke direkte lederstil, men fungerer som et verktøy for treneren. Treneren velger lederstil ut ifra situasjonen han

befinner seg i. I en situasjon kan det være hensiktsmessig å benytte en autoritær lederstil, mens i en annen situasjon kan det være mer hensiktsmessig å benytte en mer veiledende lederstil. Dette kommer tydelig frem i trener 1 sin inndeling av hvilken lederstil han brukes i forhold til hva laget trener på.

“Nå jobber vi med forsvarsspill da vil spillerne komme i viktige situasjoner hvor man må kunne forsvare seg korrekt. F.eks. så vet jeg hvilken avstand til motspiller som er riktig å ha, da instruerer jeg”

Denne autoritære leder stilen kom tydelig til syne under mine observasjoner. Gjennom store deler av observasjonsperioden var det overordnede temaet forsvarsspill. Hver gang trenerne skulle formidle informasjon om hva som var rett og galt, var det gjennom instruksjon. Det var alltid treneren som hadde svaret uavhengig av øvelsen. At denne lederstilen var den mest foretrukne måten å arbeide på var ikke overaskende da norske topptrenere mener at instruerende lederstil er mest ønskelig og dominerende i norsk fotball (Enoksen et al, 2014). Den instruerende lederstilen var også bevisst fra trenernes side da det var denne arbeidsmåten de foretrukket. Når treningene hadde temaet angrepsspill ble trenerne litt mer veiledende. Selv om det ble en endring i lederstil var instruerende lederstil fortsatt dominerende under angrepstemaet.

I tillegg å foretrukke den instruerende lederstilen var også trenerne bevisste på å ha en spørrende tilnærming. Så fort spillerne skal lære noe nytt var trenerne tydelige på at ved å spørre spillerne om hva de tenker rundt temaet vil spillerne oppnå større kognitiv læring enn å bli fortalt hva området handler om.

“Før treningene har vi en gjennomgang av økta hvor vi stiller spillerne åpne spørsmål, ute på feltet er jeg også spørrende når du er i aktuell situasjon” (Trener 1).

Dette ble tydelig observert både i garderoben og på feltet. I garderoben var trenerne flinke til å spørre spillerne angående de ulike temaene. I tillegg fikk spillerne komme med sin mening som førte til at det ble en liten diskusjon. Som sagt i kapittel 4.2 hvor treneren fungerer som en lærer, ble dette tydelig gjenkjent i garderoben. Med whiteboard, magnetbrikker og tusj, fikk garderoben er mer klasseromlignende preg. På feltet var mine observasjoner motsatt av det trenerne gjorde i garderoben. På feltet ble det ofte stilt spørsmål til spillerne, men før spillerne rakk å svare kom trenerne med svarene. Handlingene

på feltet står ikke i kontrast med handlingene i garderoben eller med svarene fra intervjuene.

5.2.3 Individuell utvikling og prestasjon

Eierforhold og mentale ferdigheter

Som sagt i kapittel 3.1 vil individets utvikling og prestasjon omhandle utviklingen av ferdigheter og egenskaper som et miljø fremhever som viktige. Samtidig som utøverens resultater vil ha en likhet med den gitte prestasjonen. I Odd er det en klar tydelighet på hva som er fokusområdet når man skal utvikle individuelle fotballspillere. Selve spilleren i Odd er miljøets viktigste bestanddel, hvor det viktigste arbeidet er å utvikle gode individuelle fotballspillere. I begrunnelsen angående hva Odd legger i begrepet *gode individuelle fotballspillere*, kommer det frem flere nøkkelkomponenter som kan relateres inn på hvorfor miljøet er såpass suksessfullt til å utvikle lokale spillere. En av de viktigste områdene fremmer trener 1 som spillerens eierforhold:

“Noe som er viktig med utviklingsarbeidet er å spillerne til å ha et eierforhold til å skulle utvikle seg” (Trener 1).

I lys av sitatet ovenfor har klubben stort fokus på at spillerne skal ha et eierforhold til egen utvikling. Trenerne er tydelige på at de uansett skal tilrettelegge for gode utviklingsvilkår, men den viktigste jobben må spilleren gjøre selv. Ved å ha jevnlig spillersamtaler og videoanalyser vil spillerne reflektere rundt innsats, prestasjon og veien videre (Carling, Williams, & Reilly, 2005). På denne måten blir spillerne mer delaktig i egen utviklingshverdag. Eierskapet blir trukket fram av Henriksen (2014) som en viktig suksessfaktor, hvor spilleren ikke blir statisk rundt egen utvikling. Trenerutvikler er tydelig på at eierskapet går under kategorien riktige mentale ferdigheter som også inneholder rette holdninger.

“Har du de rette mentale ferdigheten så kan du øve og øve. Har du ikke de rette mentale ferdighetene så hjelper det ikke” (Trenerutvikler).

I likhet med måten Odd jobber med eierskap på, jobbes det også med å utvikle det de kaller for rette mentale ferdigheter. Odd arbeider bevisst på at spillerne skal ha de rette mentale ferdighetene som vil gjøre det enklere for spilleren å lykkes.

I likhet med studier i Henriksens (2010a; 2010b) prioriterte suksessfulle miljøer også viktigheten av mentale ferdigheter. Da Odd har samme prioritet kan dette sees som et positivt prioriteringsområde.

Spesifikke ferdigheter

Selv om Odd legger stor vekt på at spillerne skal tilegne seg de rette mentale ferdighetene, er også mye av det individuelle fokuset på å utvikle spesifikke fotballferdigheter.

Grunntanken om å ha de rette mentale ferdigheten handler om å gjøre spillerne robuste mot fremtidig motgang. Hvor rette mentale ferdigheter vil gjøre at spilleren jobber hardt i motgang og fortsetter å utvikle seg. Mens utviklingen av spesifikke fotballferdigheter har en mer fotball faglig tilnærming. Odd er tydelige på at de skal utvikle gode individuelle spillere som kan prestere i en spesifikk kontekst.

“Vi er jo en fotballklubb, det er fotballspillere vi skal utvikle. Da er det viktige med gode tekniske og taktiske ferdigheter som gjør at du kan prestere” (Trener 5).

Odd sitt arbeid med å utvikle spillere med gode tekniske- og taktiske ferdigheter skjer som sagt ovenfor i kapittel 5.2.1 ut ifra Ericssons (1993) fokusert trening. Fokuset på den individuelle utviklingen kan sees på som en suksessfaktor i lys av Helsen (et al, 2000) hvor individuell ferdighetstrening ble fremhevet som svært relevant for utvikling og suksess. Dette samsvarer også overens med Ward (et al, 2007) sin mening hvor fotballspesifikke ferdigheter best lar seg utvikle gjennom fotballspesifikke aktiviteter. Odd sitt syn på den individuelle utviklingen kommer godt tilsynet gjennom mine observasjoner. Da 1 / 4 av treningen var individuell ferdighetstrening er det enkelt for treneren å følge opp spillerne individuelt. Her for spillerne øvd på tekniske ferdigheter som finter og pasninger, samtidig som det taktiske aspektet kommer inn i forhold til handlingsvalg. Selv om 1 / 4 var satt av til direkte ferdighetstrening ble det ofte fokusert på det individuelle også i andre øvelser og i spill sekvensen. Her ble det satt mere fokus på spillerens taktiske valg enn selve utførelsen. I tillegg til å fokusere på tekniske og taktiske valg på feltet er også videoanalyse et viktig verktøy for spillerens taktiske forståelse. Da trenerne viser spillerne konsekvensene av de ulike taktiske valgene, blir spillerne mer bevisst over konsekvensen av valgene i ulike situasjoner (Carling et al, 2005). Odd sitt arbeid med å utvikle egenskaper utover det taktisk/tekniske fremheves som hensiktsmessig arbeid innenfor talentutvikling (Martindale

& Mortimer, 2011). Arbeidet underbygges også av Henriksens (2010a) sin forståelse av talent som mer enn idrettslige ferdigheter.

Mestringsklima

Et viktig element i forhold til individuell utvikling og prestasjon omhandler det overordnede fokuset på seier eller utvikling. I samsvar med Odd skolen tydeliggjøres hvor det overordnede fokuset ligger i forhold til individuell utvikling. Trener 5 tydeliggjør hva det fokuseres på i Odd:

“Jo lengre ned man kommer jo mer fokus på utvikling vil det være. Jo eldre man blir jo mer fokus vil det bli på resultater. Men vi kommer aldri helt vekk fra et utviklingsfokus. Selv om A-laget spiller for å vinne, vil det fortsatt viktig å utvikle seg som fotballspiller” (Trener 5).

For å utvikle best mulig fotballspillere har Odd et overordnet fokus på utvikling. Miljøet kjennetegnes som et mestringsklima, hvor innsats, hardt arbeid og utvikling prioriteres fremfor resultater (Ommundsen, 2009). Ved å tydelig påpeke viktigheten av utvikling på treninger og kamper, vil frykten for å feile bli minimal. Samtidig som spillerne blir mer oppmuntret til å prøve mer utfordrende og vanskelige oppgaver, som på sikt kan bidra til utvikling (Ommundsen, 2009). Dette kom tydelig fram i observasjonene av lagene G14 og G16. I situasjoner hvor spillerne møtte utfordringer var trenerne ofte frampå for å fremme innsats og hardt arbeid som nøkkelen til progresjon. Gjennom samtalene på trening, spillersamtaler og foreldremøter tydeliggjøres det at spillerne skal inkludere i et mestringsklima. Denne tilnærmingen kan sees på som en suksessfaktor i miljøet som har likheter med de suksessfulle miljøene i Henriksens (2010) sin doktorgradsoppgave. Hvor suksessfulle miljøer kjennetegnes gjennom en lang utviklingsfilosofi. Da Odd velger å nedprioritere resultater til fordel for individuell utvikling ser muligheten for fremtidig utvikling langt bedre ut.

5.2.4 Lagets prestasjoner

Individuell utvikling

Selv om Individet er miljøets viktigste bestanddel, vil lagets prestasjoner også inneholde viktige utviklingselementer. I kapittel 5.2.2 om individuell utvikling og prestasjoner, er det

tydelig at Odd velger å ha et hovedfokus på utvikling, selv om det å vinne også er viktig jo eldre man blir. Innenfor lagets prestasjoner vil også individuell utvikling stå sterkt, selv om man er i kampsituasjon.

“Vi tilrettelegger jo for utvikling på kampdager, spillerne spiller i posisjoner som gjør at dem får konkrete utfordringer, samtidig som de kan hjelpe laget å prestere”

I sitatet ovenfor velger Odd å la spillerne spille i posisjoner som gjør at dem får konkrete arbeidsoppgaver i forhold til sine roller, på bakgrunn av dette er Odd bevisst på at kamparenaen også er en viktig utviklingsarena. Odd er bevisst på at det er kampen som er målestokken i forhold til utvikling. For å enklere bruke kamparenaen som utviklingsarena har alle spillerne individuelle kampmål. Backene skal f.eks. øve på innlegg, keeperen skal øve på utspark, midtbanen skal øve på korte pasninger og spissene skal øve på avslutninger med hodet. En slik tilnærming i følge Roberts (et al, 2007) hvor fokuset er på prestasjon fremfor resultat, har vist seg å være hensiktsmessig i prestasjonssettinger. Odd sitt syn på individuell utvikling vil da bære frukter i et lengre tidsperspektiv.

Oppgavekohesjon gjennom seier

Selv om klubben er tydelig på viktigheten av individuell utvikling, er også klubben bevisst over hva det å vinne kan gjøre med laget. Gjennom det å vinne mener Odd at dem vil få en bekreftelse på at trenernes arbeidsmåter er korrekte. Trener 5 utdyper dette på en fin måte:

“Det er jo kampen som er målestokken. Hvis vi bommer med individuelle utviklingsmål samtidig som vi taper og taper, må jeg kanskje evaluere mine egne arbeidsmåter. I tillegg vil jo spillerne ha mere tro på meg og mina arbeidsmåter hvis vi på motsatt side vinner og vinner” (Trener 5).

I lys av sitatet over er trenerne bevisst på å bruke kampen som en bekreftelse på egne arbeidsmåter. Ved å kun tape og samtidig bomme med individuelle utviklingsoppgaver er trenerne såpass reflekterte at dem velger å reflektere rundt egne arbeidsmåter. På motsatt side erfarer trenerne at ved å treffe på individuelle utviklingsoppgaver samtidig som laget vinner, fører til at spillerne har større tro på treneren. På denne måten vil lagets oppgavekohesjon bli styrket ved å erfare suksess (Carron et al, 1998; 2002). Dette harmonerer i lys med forskning gjort av Carron (et al, 2002) hvor jo mer suksessfullt et lag er, desto sterkere

står spillerne bak trenernes arbeidsmåter. Selv om fokuset på lagets prestasjoner og individuelle prestasjoner stort sett omhandler individuell utvikling, vil det å vinne ligge som en tanke i bakgrunnen være et viktig element.

5.2.5 Odd Kulturen

Et lags kultur kan sees på som en viktig komponent i forhold til å ha et godt utviklingsmiljø (Martindale et al, 2005, 2007). Kulturen vil fungere som et overordnet rammeverk hvor hvordan kulturens medlemmer handler. Ved bruk av Henriksens (2011) arbeidsmodeller bygger denne studien på de premissene om at omkringliggende komponenter og faktorer påvirker klubbens talentutviklingsprosess. På bakgrunn av dette vil miljøets kultur være en komponent som kan påvirke utviklings arbeidet (Henriksen, 2014).

Artefakter

Basert på Schein (1992) sin organisasjonskultur kan artefaktene være lette å observere men vanskelige å tolke. Artefaktene kan også fungere som en bakenforliggende årsak for handling. I Odd vil klubbens historie gjennom malerier være en fremtredende artefakt. Rundt omkring klubbens lokaler er det bilder av klubbens suksess, enten det er i serie eller cup. Hver gang spillerne skal på trening, kamp, taktiske møter, foreldre møter osv. ble klubbens suksessfulle historie observert. Klubbens fremtoning av sin suksessfulle historie kan ifølge Henriksen (2014) påvirke spillerne på en positiv måte. Spillerne for visuell bekreftet at suksess ikke er umulig. En annen artefakt som er tydelig gjemt men har et viktig budskap er pilen i Odd sin logo.

“Den Odd Pilen er viktig, det er et symbol i klubbens historie. Odd pilen viser en retning som akkurat peker litt oppover hele tiden, den stammer litt med at vi skal være utviklingsorienterte” (Utviklingsleder).

Odd pilen har en mer direkte virkning på klubbens utviklingsarbeid, enn den har på selve spillerne. I kapittel 5.2.2, hvor klubben og trenerne vektlegger et utviklingsfokus fremfor resultatfokus, kan dette sees på som et valg fra klubbens emblem. Pilen peker litt oppover som har likhet med klubbens syn på individuell utvikling. Utvikling tar tid, hvor man

Figur 5 Odd Logo. Odd.no

hele tiden skal strekke seg etter å bli litt bedre. Historien til Odd bidrar på et organisatorisk nivå med å gi spillerne forutsigbarhet og rammer som er enkle å forholde seg til (Henriksen, 2014).

Antakelser

Som sagt i kapittel 3.1, vil kulturens grunnleggende antakelser forme hvordan utøverne handler og tenker. I tillegg vil antakelsene operere på et nivå under utøvernes bevissthet (Schein, 1992). I Odd vil spillestil dokumentet som er tydelig nedsatt i klubbens planverk fremstå som den viktigste antakelsen. Måten å spille på er såpass detaljert og innøvd i spillernes handlingsmønster at det skaper en felles forståelse som det ikke settes spørsmålstegn rundt. Trener 2 tydeliggjør hvordan spillestil dokumentet påvirker trenerne og spillerne:

“Selv om vi trenerne som er her har forskjellige arbeidsmåter, så arbeider vi etter klubbens måte å spille på. Selv om lagene G14, G16, og G19 har forskjellige øvelser vil vi trene på samme tema og spillemåte. Vi skal jo spille Odd fotball” (Trener 2).

Antakelsen om hvordan lagene skal spille er tydelig satt i klubbens planverk, som opererer under spillernes bevissthet. Det settes ikke spørsmål med måten man skal spille fotball på, da det er den naturlige Odd måten. Klubbens koordinerte måte å spille fotball på kom tydelig fram gjennom mine observasjoner. I perioden jeg observerte hadde klubben forsvarsspill som det overordnede temaet. G14 og G16 lagene hadde forskjellige øvelser, selv om treningene hadde likt tema. Da treningene til begge lagene bestod av store mengder spill, var det tydelig å se hvordan Odd vil at ungdomslagene skal spille. Det skulle forsvares og angripes på lik måte, ut ifra klubbens retningslinjer og spill prinsipper. En slik tilnærming til utviklingsarbeidet har vist seg å være en viktig faktor i suksessfulle utviklingsmiljøer (Martindale et al, 2005; 2007).

I tillegg til å ha et tydelig spillemønster som sammenfaller med Schein (1992) sin beskrivelse av grunnleggende antakelser, vil også spillernes oppfatning og arbeid med egen rolle fremstå som en relevant antakelse. Samtidig som Odd har tydelige retningslinjer om hvordan laget skal spille, er det også antakelser om hvordan spillerne skal spille i de ulike posisjonene. Også her er antakelsene satt ut ifra klubbens planverk gjennom spesifikke rollekrav. Ulike roller har forskjellige retningslinjer i forhold til hvilke ferdigheter som er viktige. f.eks. vil det være

viktig for en midtstopper å være fysisk sterk for å vinne hodedueller. Mens for en kantspiller vil det være viktigere med en god innleggs fot da spilleren ofte kommer til innleggs posisjoner (Bergo et al, 2002). Miljøets grunnleggende antakelser kan sees på som en relevant suksessfaktor da den fjerner unødvendige overraskelsesmomenter for spillerne (Enoksen, 2002; Henriksen, 2011).

Verdier

Verdier og normer kan sees på som underliggende prinsipper som guider spillernes oppførsel (Lee, Whitehead, Ntoumanis, & Hatzgeorgiadis. 2008). Ifølge Lee (et al, 2008) vil verdiene fremme klubbens moralske syn på idretten, samtidig som verdiene også kan fremme elementer som klubben mener er viktig for utvikling. I Odd er verdigrunnlaget tydelig nedskrevet i klubben strategiplan. Utviklingsleder fremmer verdienes mening på en tydelig måte:

“Vi har Real, Sulten og Modig som vårt verdigrunnlag. Verdiene fungerer på en måte som overordnede prinsipper på hvordan vi vil at spillerne skal være og arbeide”
(Utviklingsleder).

Verdiene til Odd er tydelig korporert inn i det daglige utviklingsarbeidet. Som sagt i kapittel 5.1.3 i forhold til kompisk kontrakten, så ønsker Odd å ha utdanne gode forståelsesfulle mennesker. Kompisk kontrakten inneholder ikke bare hvordan man skal oppføre seg innenfor sosiale medier, men også om generell oppførsel. I forhold til verdien real er Odd tydelige på at man skal ta vare på hverandre og behandle alle med respekt og gjensidighet. Dette kom tydelig frem med mitt dagligdagse møte med spillerne. Jeg følte jeg ble behandlet på en god og profesjonell måte. Spillerne hilste på meg hver dag, samtidig som de hilste på hverandre og trenerne.

I forhold til verdien sulten, sammenhenger denne litt med klubbens utviklingsfilosofi. I kapittel 5.2.2, hvor trenerne og klubben har et langsiktig utviklingsfokus, henger dette i tråd med å ha den indre sulten på å stadig bli bedre. Selv om Odd er tydelig på at utvikling tar tid, vil de likevel ha spillere som er sulten på egen utvikling. Spillere som hele tiden strekker seg etter å bli bedre litt etter litt. Verdien Modig har også en sammenheng med det dagligdagse utviklingsarbeidet. Da Odd er tydelige på at utvikling tar tid, men at man hele tiden skal søke utfordringer og vanskelige arbeidsoppgaver. Ut ifra dette kommer verdien modig inn. Odd vil

ha spillere som er modige, som tørr å søke utfordringer. Det skal ikke være en frykt for å feile, men en modighet på å søke det vanskelige som over til vil gjøre en til en bedre fotballspiller. Dette kom tydelig frem i observasjonene av lagene, hvor trenerne konstruerte utfordrende øvelser for spillerne. Samtidig virket spillerne så bevisst på at selv om øvelsene var vanskelige var det til spillernes beste. Det var ofte i starten at spillerne ikke klarte øvelsene, men fortsatte prøve. I løpet av 2 uker hvor temaet hadde vært det samme, så jeg tydelig forbedring hos spillerne. Det tekniske og taktiske nivået hadde økt, gjennom hardt arbeid og søken etter utfordringer for å bli bedre.

De tydelige verdiene i Odd har likheter med de suksessfulle miljøene som Henriksen (2011) har undersøkt, hvor nedskrevne verdier blir etterlevd med praktisk handling. Viktigheten av å ha et tydelig verdsett fungerer ikke bare som retningslinjer for klubbens trenere, men vil også bidra til å skape trygghet og forutsigbarhet hos spillerne (Henriksen. 2014).

Gjennom Schein (1992) sin beskrivelse av organisasjonskultur gjennom antakelser, artefakter og verdier, vil kulturen fungere som et blueprint for hvordan involverte i Odd handler og tenker (Schein, 1992; Henriksen, 2014). Gjennom beskrivelsene av Odd sin organisasjonskultur virker det som klubben har en tydelig forståelse for hvordan kulturen bidrar i utviklingsarbeidet (Holt, 2002). Verdier, antakelser og artefakter bidrar med å forme og utvikle spillerne i den retningen klubben fremhever som korrekt. Klubbens organisasjonskultur har en tydelig påvirkningskraft for hvordan klubben velger å arbeide med spillerutvikling (Holt, 2002; Fisher & Dean, 1998). Klubben i likhet med Henriksen (2011) virker å være bevisst for hvordan kulturen kan sees på som en miljømessig suksessfaktor.

6.0 Oppsummering

Det er viktig å påpeke at denne studien ikke er en fasit på hva som må til for å skape gode utviklingsmiljøer. Studiens resultater kan heller ikke uten forbehold implementeres over i utviklingsmiljøer i andre idretter. Likevel mener jeg at studien har relevant innhold som har relevans for flere utviklingsmiljøer. Empirien som er produsert og studiens teoretiske innhold bør kunne påvirke innflytelsesrike personer i relevante utviklingsmiljøer.

Odd har skapt et trygt utviklingsmiljø for utøveren med gode relasjoner til spesifikke og omkringliggende domener. Odd virker å ha en forståelse for betydningen av domene rundt spilleren. Ved at treneren samarbeider med blant annet foreldre og lærere, vil treneren få en bredere oversikt over hvordan det går med spilleren på andre arenaer. På denne måten blir det enklere for Odd å skape et trygt og utviklende utøvermiljø.

Odd er tydelig på at selv om klubben har gode forutsetninger i form av fasiliteter og økonomi, er innsats og hardt arbeid nøkkelen til fremtidig suksess. Gjennom spesifikke treningsmetoder styrt av et overordnet planverk skal Odd utvikle fremtidens A-lagsspillere. Spillerne lærer å ta ansvar for egen utvikling. Selv om trenerne tilrettelegger for god ferdighetsutvikling, er det spillerne selv som må legge ned det nødvendige arbeidet. Ved å ha fokus på mentale ferdigheter vil Odd utvikle robuste spillere som arbeider like bra i medgang som i motgang.

Fokuset i ungdomsavdelingen er i liten grad på resultater og suksess. Gjennom planverket, spillersamtaler og foreldremøter er miljøet preget av et fokus på mestring og progresjon. I forlengelsen Odd pilen i klubbens logo skal miljøet ha et tydelig utviklingsfokus hvor spillerne skal utvikle seg i sitt eget tempo. Gjennom en langsiktig utviklingsprosess skal kulturen bidra til å skape et stabilt utviklingsmiljø. Klubbens kulturelle elementer bidra til å minske spontane og urovekkende overraskelser, hvor miljøet er stabilt med kjente rammer for spilleren. Kjennetegnene for spillerutvikling i Odd virker å være nøye gjennomtenkt og forankret. Bak hver handling virker det å være en nye tankegang på konsekvenser og utfall.

Selv om studien innehar interessant data, kreves det mer forskning på ulike talentutviklingsmiljøer (Henriksen, 2011; Hugaasen og Jordet, 2012). Ved å forske på flere talentutviklingsmiljøer i fotball kan man lære av hverandres styrker og svakheter.

Suksessfulle talentutviklingsmiljøer krever mer forskning og sammenligning i forhold til å sammenligne hvilke kjennetegn som preger suksessfulle miljøer.

7.0 Litteratur

Abbot, A. and D. Collins (2004). "Eliminating the dichotomy between theory and practice in talent identification and development: consideration the role of psychology." *Journal of sport Science*, 22: 395-408

Alfermann, D. Stambulova, N. & Zemaityte, A. (2004). Reactions to sport career termination: a cross-national comparison of German, Lithuanian, and Russian athletes. *Psychology of Sport and Exercise* ,5, 61-75.

Andersen, S, A. (2013). Casestudier. Forskningsstrategi, generalisering og forklaring. 2. utgave. Fagbokforlaget.

Aspvik, N, P. Mehus, I. Sæther, S, A. & Tjønnedal, A. (2016). Instruerende og positive feedback ledelse i fotball. En undersøkelse av norske mannlige fotballtreneres lederstil. *Institutt for sosiologi og statsvitenskap, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet*.

Bloom, B. S. (1985). "Developing talent in young people. ." New York: Ballentine Books.

Bourke, A. (2003). The dream of being a professional soccer player: Insights on Career Development Options of Young Irish Players. *European Physical Education review*, 5. S. 121-131

Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development*. Cambridge: Harvard university Press.

Bronfenbrenner, U. (2005). Biological theory of human development. In U. Bronfenbrenner (Ed). *Making human beings human: bioecological perspectives on human development*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Brinkmann, S. & Tanggaard, T. (2012). *Kvalitative Metoder Empiri og teoriutvikling*. Gyldendal Norsk Forlag, 1 utgave.

Carlson, R. (1991). The Socialization of tennis players: An analysis of the players background and development. *Sociology of sport journal*, 5. 241-256.

Carron, A, V. Brawley, L, R. & Widmeyer, W, N. (1998). Measurement of cohesion in sport and exercise. *Sport and Exercise Psychology Measurement*. 213-226.

Carron, A, V. Bray, S, R. & Mark, A, E. (2002). Team Cohesion and team success in sport. *Journal of sports sciences*. 20:2. 119-126.

Carling, C. Williams, A, M. & Reilly, T. (2005). Handbook of soccer match analysis: a systematic approach to improving performance. Routledge Taylor & Francis Group. London and New York.

Clarke, N, J. & Harwood, C, G. (2014). Parenting experience in youth football: A phenomenological study. *Psychology of Sport and Exercise*, 15. S. 528-537.

Côté, J. (1999). The influence of the family in the development of talent in sport. *The sport Psychologist*. 13, 395-417.

Côté, J. Baker, J. & Abernethy, B. (2007). Practice and Play in the Development of sport expertise. I: R. N. Singer, H. A. Hausenblas. & C. M. Janelle (Red.). *Handbook of sport psychology* (2nd ed.) s. 184-202. New York: John Wiley and Sons.

Côté, J. Lidor, R. & Hackfort, D. (2009). To Sample or to specialize? Seven postulates about youth sport activities that lead to continued participation and elite performance. *International Journal of sport and exercise Psychology*, 7.

Christensen, M, K. & Sørensen, J, K. (2009). Sport or school? Dreams and dilemmas for talented young football players. *European Physical Education Review*, 15,1. S.115-133.

- Cumming, S, P. Smoll, F, L. Smith, R, E. & Grossbars, J, R. (2007). Is winning Everything? The relative contribution of Motivational climate and won-lost percentage in youth sport. *Journal of Applied Sport Psychology*, 19
- Dahlén, P. (2008). Sport Och medier. En introduksjon. *Pressens faglitteraturforbund*.
- De Bosscher, V., De Knop, P., Van Bottenburg, M. & Shibli, S. (2006). A conceptual framework for analyzing sports policy factors leading to international sporting success. *European Sport Management Quarterly*, 6. 2. S. 185-215
- De Vaus, David. (2001). *Research Design in Social Research*. Sage Publications Ltd: London
- Dewalt, K, M. & Dewalt, B, R. (2011). Participant Observation. A guide for Fieldworkers. Second Edition. Altamira Press.
- Enoksen, E. (2002). Utviklingsprosessen fra talent til eliteutøver. En longitudinell og retrospektiv undersøkelse av en utvalgt gruppe talentfulle friidrettsutøvere (PhD), Norges Idrettshøgskole, Oslo
- Enoksen, E., Fahlström, P.G., Johansen, B.T., Hageskog, C.A., Christensen, J.B. og Høigaard, R. (2014). Perceptions of leadership behavior and the relationship to young athletes among Scandinavian coaches. *Scandinavian Sport Studies Forum*. 5. S.19-43.
- Ericsson, K. K., R, Th. Tesch-Römer, C. (1993). "The Role of Deliberate practice in the Acquisition of Expert Performance." *Psychological Review* 100(3): 363-406
- Ericsson, K.A. And Lehman, AC. (1996). *Expert and Exceptional Performance: Evidence of Maximal Adaption to Task Constraints*. Annual Review of Psychology.
- Fangen, K. (2010). *Deltagende observasjon*. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS

- Feltovitch, P, J. Prietula, M, J. & Ericsson, K, A. (2006). Studies og expertise from psychological perspectives.
- Fisher, R. & Dean, M. (1998). A comparative study of the development of elite young soccer players in England and Belgium. *JCPES* vol. 20. 44-52.
- Ford, P, R. & Williams, A, M. (2008). The effect of participation in Gaelic football on the developnet of Irish Professional soccer players. *Journal of sport & exercise psychology*, 30, 709-722.
- Ford, P.R., Ward, P., Hodges, N.J., & Williams, A.M. (2009). The role of deliberate practice and play in career progression in sport: The early engagement hypothesis. *High Ability Studies*, 20, 6575.
- Grønmo, s. (2016). Samfunnsvitenskapelige metoder. 2. utgave. Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS
- Grimen, H. & Ingstad, B. (2013). Kvalitative forskningsopplegg. I: Laake, P., Olsen, B. R. & Benestad, H. B. (Red.), *Forskning i medisin og biofag* (s. 321-350). Oslo: Gyldendal
- Gagne, F. (2000). "Understanding the Complex Choreography of Talent Development Through DMGT-Based Analysis."
- Gould, D. Collins, K. Lauer, L. & Chung, Y. (2007). Coaching Life Skills through football: A study of Award winning high school coaches. *Journal of Applied Sport Psychology*, 19:1. S. 16-37.
- Gould, D., & Carson, S. (2008). Life skills development through sport: current status and future directions. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 1, 58 - 78
- Gould, D. Dieffenback, K. & Moffett, A. (2002). Psychological characteristic and their development in olympic champoins. *Journal pf Applied sport psychology*. 14, 177-204.

- Gratton, C., & Jones, I. (2010). *Research methods for sports studies (2 Utgave.)*. London: Routledge.
- Halldorsson, V. (2017). *Sport in Iceland: How Small Nations Achieve International Success*. New York: Routledge. 10-64
- Haugaasen, M. & Jordet, G. (2012). Developing football expertise: a football-specific research review. *International research of sport and exercise psychology*. 5:2, 177-201.
- Helsen, W, F. Hodges, N, J. Winckel, V, J. & Starkes, J, I. (2000). The roles of talent, physical and practice in the development of soccer expertise. *J Sports Sci*, 18 (9): 727-36.
- Henriksen, K. Stambulova, N. & Roessler, K, K. (2010a). Successful talent development in track and field: considering the role of environment. *Scand J Med Sports*. 20, 122-132.
- Henriksen, K. Stambulova, N. & Roessler, K, K. (2010b). Holistic approach to athletic talent development environments: A successful sailing milieu. *Psychology of Sport and Exercise*, 11, 212-222.
- Henriksen, K. (2011). *Talentutviklingsmiljøer i verdensklasse*. Dansk Psykologisk Forlag A/S.
- Henriksen, K., Alfermann, D., Hvid Larsen, C., & Christensen, M. K. (2013). Successful talent development in soccer: The characteristics of the environment. *Sport, Exercise and Performance Psychology*, 2, 190-206
- Hersey, P. Blanchard, K, H. & Nagemeyer, W, E. (1977). *Situational Leadership, Perception, and the Impact of Power*.
- Hjermstad, G. (1998). *Hva kjennetegner treningsbakgrunnen til norske A-landslagsspillere i fotball fra perioden 1982-85, 1986-1990 og 1990-93?* Hovedfagsoppgave i Idrettsvitenskap, NIH.

Hodges, N. J. & Starkes, J. L. (1996). Wrestling with the nature of expertise; a sport specific test of Ericsson, Krampe and Tesch-Roemer's (1993) theory of deliberate practice.

International Journal of Sport Psychology, 27(4), 400-424.

Hohmann, A., & Seidel, I. (2003). Scientific aspects of talent development. *International journal of physical education*, 40, 9 – 20

Holt, N, L. (2002). A comparison of the soccer talent development systems in England and Canada. *European Physical Education Review* vol 8, 270-285.

Holt, N, L. Tamminen, K, A. Black, D, E. Sehn, Z, L. & Wall, M. P. (2008). Parental Involvement in competitive youth sport setting. *Psychology of Sport and Exercise*. 9, 5. S. 663-685.

Howe, M, J, A. Davidson, J, W. & Sloboda, J, A. (1998). Innate talent: Reality or myth? *Behavioral and Brain Sciences*, 21, 399-442.

Jacobsen, D, I. (2000). Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i samfunnsvitenskapelige metoder. Høyskoleforlaget AS.

Jones, R, L. (2006). The sports coach as educator Re-conceptualizing sports coaching.

Kidman, L. (2005). *Athlete-centered coaching: developing inspired and inspiring people*. Christchurch, NZ: Innovative Print Communications.

Kirk, D. Carlson; T. O'Connor, A. Burke, P. Davis, K. & Glover, S. (1997). The economic impact of families of children's participation in junior sport. *Research in Commerce and Management*. 2, 5. S. 122-133.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2010). Det kvalitative forskningsintervju. 2. Utgave. Gyldendal Akademisk.

- Lofland, J., Snow, D., Anderson, L., & Lofland, L. H. (2006). *Analyzing Social Settings. A Guide to Qualitative Observation and Analysis*. California: Wads Worth
- Lee, M, J. Whitehead, J. Ntoumanis, N. & Hatzgeorgiadis, A. (2008). Relationships Among Values, Achievement Orientations, and Attitudes in Youth Sport. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 30. S. 588-610.
- Maaløe, E. (2004). *In case of case research*. Department of organization and management, Aarhus University. Aarhus.
- Martens, R. 2004. *Successful coaching*, 3rd, Champaign, IL: Human Kinetics
- Martindale, R. J. J., Collins, D. & Daubney, J. (2005). Talent development: A guide for practice and research within sport. *Quest*, 57, 353-375
- Martindale, R. J. J., Collins, D., & Abraham, A. (2007). Effective talent development: The elite coach perspective in UK sport. *Journal of Applied Sport Psychology*, 19, 187- 206
- Martindale, R. J. J., & Mortimer, P. (2011). Talent development environments: Key considerations for effective practice. In D. Collins, H. Richards & A. Button (Eds.), *Performance psychology*. S. 61-77.
- Morgan, T, K. & Giacobbi, P, R, Jr. (2006). Toward Two grounded theories of the talent development and social support process of highly successful colliate athletes. *The sport Psychologist*, 20, 295-313.
- Monsaas, J, A. (1985). Learning to be a world-class tennis player. In B. S. (ED). *The development of talent in young people*. S. 211-269. New York: Ballantine.
- Mikkelsen, B. Holst, C. & Trangbæk, K. (2005). *Resultatkontrakt Team Danmark 2006-2008*.

McQuade, III, Samuel C. & Colt, James P. & Meyer, Nancy B. B. (2009) *Cyber bullying - Protecting kids & adults from online bullies*, Westport, Connecticut, London: Praeger

Nilsen, V. (2012). *Analyse i Kvalitative Studier – Den Skrivende Forskeren*. Oslo: Universitetsforlaget.

O'Rourke, D, J. Smith, R, E. Smoll, F, L. & Cumming, S, P. (2011). Trait anxiety in young athletes as function of parental pressure and motivation climate: is parental pressure always harmful? *Journal of Applied Sport Psychology*. 23, 4. S. 398-412.

Patrick, H. Ryan, A,M. Corinne, A-1, Fredricks, J, A. Hruda, L, Z. & Eccles, J, S. (1999). Adolescents commitment to developing talent: the role of peers on continuing motivation for sports and the arts. *Journal of Youth and Adolescence*, Vol. 28, No. 6.

Peensgaard, A, M. & Høgmo, P-M. (2004). *Mental trening I football*. Akilles Forlag.

Patton, W., & McMahon, M. (2006a). *Career Development and Systems Theory - Connecting Theory and Practice* (2 ed.). Rotterdam: Sense Publishers.

Roberts, G. C. (2012). Motivation in Sport and Exercise From an Achievement Goal Theory Perspective: After 30 Years, Where Are We? In G. C. Roberts & D. C. Treasure (Eds.), *Advances in motivation in sport and exercise* (3 ed., pp. 5 - 59). Campaign, IL: Human Kinetics.

Roberts, G. C., Treasure, D. C., & Conroy, D. E. (2007). Understanding the dynamics of motivation in sport and physical activity: An achievement goal interpretation. In G. Tenenbaum & R. C. Eklund (Eds.), *Handbook of sport psychology*. 3. s. 3 – 30.

Reilly, T. Williams, A, M. Neville, A. & Franks, A. (2000). A multidisciplinary approach to talent identification in soccer. *Journal of Science*, 18, 695-702.

Schein, E, h. (1992). *Organizational culture and leadership*. Second Edition.

- Smoll, F. L. and Smith, R. E. 2005. *Sports and your child: Developing champions in sports and in life*, 2nd, Palo Alto, CA: Warde
- Soberlak, P., & Côté, J. (2003). The developmental activities of elite ice hockey players. *Journal of Applied Sport Psychology*, 15, 41-49
- Stambulova, N. (2007). The transition from junior to senior sports: A summary of six Swedish studies. In M. G. A. P. Y. Theodorakis (Ed.), *Book of abstracts. The 12th European Congress of Sport Psychology*. Halkidiki: Fepsac
- Stambulova, N. (2009). Talent development in sport: a career transition perspective. *Psychology of sport excellence*. P. 63-74.
- Sæther, S, A. (2015). *Trenerroller*. Fagbokforlaget. Vigmostad & Bjørke AS
- Sæther, S, A. (2017). *De norske fotballtalentene hvem lykkes og hvorfor?* Universitetsforlaget
- Tangen, j, O. (2004). *Hvordan er idrett mulig? Skisse til idrettssosiologi*. Høyskoleforlaget.
- Thagaard, T. (2009). *Systematikk og Innlevelse. En innføring i kvalitativ Metode*. 3. utgave. Fagbokforlaget.
- Tranckle, P. & Cushion, C, J. (2006). *Rethinking Giftedness and Talent in sport*. Routledge Taylor & Francis Group.
- Tudge, J. (2008). *The Everyday Lives of Young Children*. New York: Cambridge University Press.
- Tjora, A. (2010). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Oslo: Gyldendal Akademisk
- Tjora, A. (2012). *Kvalitativ forskningsmetoder i praksis*. 2. utgave. Gyldendal Akademisk.
- Tracy, S. J. (2010). Qualitative quality: Eight "big-tent" criteria for excellent qualitative research. *Qualitative Inquiry*, 16, 837 - 851.

- Vik, S. (2007). Prestasjonskultur og prestasjonsledelse. Universitetsforlaget, Oslo.
- Ward, P. Hodges, N, J. Starkes, J, L. & Williams, A, M. (2007). The road to excellence: deliberate practice and the development of expertise. *High Ability Studies*. Vol 18, 2. S. 119-153.
- Williams, A. M. & Reilly, T. (2000). Talent identification and development in soccer. *Journal of Sport Sciences*, 18, s. 657-667
- Williams, A, M. & Ford, P, R. (2008). Expertise and expert performance In sport. *International Review of Sport and Exercise Psychology*. 1. 418.
- Wilson, J. (2008). *Inverting The Pyramid: a history of football tactics*.
- Wolfenden, L, E. & Holt, N, L. (2005). Talent Development in elite junior tennis: perceptions of players, parents, and coaches. *Routledge Taylor & Francis Group*, 17, 108-126.
- Widerberg, K. (2011). *Historien om et kvalitativt forskningsprosjekt*. Oslo: Universitetsforlaget
- Wallace, M. & Pocklington, K. (2002). *Managing complex educational change: Large scale reorganization of schools*. London: Routledge.
- Wylleman, P., & Lavallee, D. (2004). A developmental perspective on transitions faced by athletes. In M. Weiss (Ed.), *Developmental sport and exercise psychology: A life span perspective* (pp. 507 - 527). Morgantown: Fitness Information Technologies.
- Yin, R, K. (1989). *Case Study Research: Design and Methods*. Newbury Park, Calif.: Sage Publications.

Yin, R, K. (2009). *Case Study Research: Design and methods* (4 ed). California: Sage Publications

Internett

<https://www.eliteserien.no/nyheter/akademiklassifiserings-rapporten>

8.0 Vedlegg

Deltakelse i Forskningsprosjekt – Casestudie av Talentutviklingsvirksomheten i Odds Ballklubb

Formål

Formålet ved studien er at Lasse Liabø vil undersøke hvordan Odds Ballklubb arbeide med talentutvikling.

Hva innebærer deltakelsen?

Ved deltakelse vil informanten bli intervjuet om talentutvikling. Spørsmålene vil omhandle Hvordan Odd arbeider med den individuelle spilleren og hvilke miljømessige suksessfaktorer klubben fremhever. Dataene fra intervjuene vil bli registrert på en lydopptaker og senere transkribert på pc.

Anonymitet

Alle personopplysninger vil oppbevares konfidensielt. All datamaterialet vil bli oppbevart på en passordbeskyttet pc. De eneste som har tilgang vil være masterstudent Lasse Liabø og veileder Liv Hemmestad. Deltakerne vil bli kunne gjenkjennes i publikasjonen, hvis det blir gjort research. Studien blir avsluttet den 22.5.2018, hvor innsamlede data på lydbånd vil bli slettet.

Som informant er det frivillig å delta i studien, du kan når som helst trekke deg uten å oppgi grunn. Dersom du trekker deg vil alle opplysninger og datamaterialet bli slettet.

Studien er meldt inn til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig Datatjeneste.

Master student

Lasse Liabø. Tlf: 400 18 565

Veileder

Liv Hemmestad. Tlf: 98613817

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har lest og forstått innholdet om studien og er villig til å delta.

(Navn på informant)

 (Signert prosjektleder).

Intervjuguide Odds Ballklubb Miljøsuksess modellen

Forutsetning for spillerutvikling	<ul style="list-style-type: none"> - Hvilke ressursen er relevante for Odds arbeids med spillerutvikling - Hvilke forutsetninger for spillerutvikling er viktige for dere? 	<ul style="list-style-type: none"> - Hvilke muligheter/utfordringer gir økonomien til spillerutvikling - Hvilke muligheter for spillerutvikling gir de ansatte og kunnskapen de innehar?
Telemarksmodellene	<ul style="list-style-type: none"> - Hva er Telemarksmodellen? - Hvorfor en slik modell? 	-
Proessen - Spiller/talent utvikling	<ul style="list-style-type: none"> - Hvordan jobber Odd med spillerutvikling? - Hvilke kunnskaper og ferdigheter skal en odd trener ha? - Hvordan arbeider en Odd trener på feltet? - Er det en type trening som blir foretrukket i odd? - Hvordan formidler en odd trener informasjon til spillerne? - Hvilken ledelsesform brukes på feltet? 	<ul style="list-style-type: none"> - Hvordan jobbes det for å skape utvikling i treningshverdagen? - Hvordan er øvelsene som blir brukt i treningshverdagen, hva kjennetegner eventuelt disse? - Hvordan jobbes det for å skape utvikling i kamphverdagen? - Hvordan jobbes det med å utvikle individuelle spillere? - Hvilken type feedback er sentral i treningshverdagen?

		-
Prosesen spiller/talent utvikling	- Kan du fortelle litt om Odd skolen?	- Hva skal Odd skolen bidra med i forhold til utvikling?
Kultur	<ul style="list-style-type: none"> - Hvordan er Odd kulturen? - Hvilke verdier vil du si kjennetegnes i miljøet til Odds ballklubb? - 	<ul style="list-style-type: none"> - Har dere spesielle symboler, bygninger, eller klær, eventuelt hva betyr eller gjør de? - Har dere noen verdier, i form av et verdigrunnlag? - Har klubben noen spesifikke antakelser, utsagn, motto, som former hvordan man tenker og handler?
Individuell utvikling	- Hva er viktig når man skal utvikle individuelle fotballspillere	- Hvilke ferdigheter vektlegger dere i utviklingsarbeidet
Lags utvikling	- Hva er viktig når man skal utvikle selve laget?	-

Intervjuguide Odds Ballklubb Talentutviklingsmiljø modellen

Beskrivelse av påvirkende komponenter fra Mikromiljet	<ul style="list-style-type: none"> - F.eks. personer eller instutisjoner, hvilke elementer er viktig i deres utviklingsarbeid? - Møter dere eventuelt noen hindringer eller barrierer? 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan du si noe om rollen til eventuelt: trener, familie, skole, lærer osv.
Beskrivelse av påvirkende komponenter fra makromiljøet	<ul style="list-style-type: none"> - Hvis vi går litt over til det større bildet, hvordan er rollen til eventuelt: A-laget, Media, Forbund, osv. 	<ul style="list-style-type: none"> - Eventuelt samarbeid med disse faktorene?